

VYSOKÁ ŠKOLA KREATIVNÍ KOMUNIKACE

Katedra literární tvorby

Literární tvorba

Literární tvorba

Teoretická část:

**Odrazy slovanské mytologie v moderní beletrii a
jejich analýza**

Praktická část:

Zlomek věčnosti

Autor: Pavlína Jana Čížková

Vedoucí práce: MgA. Daniel Kubec

2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité prameny a literaturu, ze kterých jsem čerpala. Stvrzuji, že všechny odevzdané výtisky mé bakalářské práce se shodují s elektronickou verzí v informačním systému VŠKK a souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti pro účely studia a výzkumu.

V Praze dne.....

Podpis autora

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu své bakalářské práce MgA. Danieli Kubcovi za ochotu, trpělivost, užitečné rady a produktivní osobní konzultace, díky kterým tato bakalářská práce mohla být zhotovena do své finální formy.

Abstrakt

Teoretická část této bakalářské práce se ve svých prvních kapitolách věnuje starým Slovanům, jejich kultuře, tradicím a historii. Nadále pak analyzuje prvky slovanské mytologie ve vybraných beletristických publikacích, jimiž jsou *Zlovolné bytosti* autorky Nelly Černohorské a přesněji pak novele *Když se nedíváš*, která je součástí publikace. Dalšími jsou tituly *Světla nad močálem* autorky Lucie Ortegy a *Perunova krev* autora Františka Kotlety. V rámci analýzy jsou prvky slovanské mytologie porovnávány s původním slovanským bájeslovím a převážně pak i historicky doložitelnými skutečnostmi.

Praktická část obsahuje expoziční díl rozšířenějšího románového příběhu, který jsem začala tvořit na základě inspirace studií spojenými s teoretickou částí bakalářské práce. Praktická část je tedy autorský text s otevřeným koncem žánrově vymezený jako science fiction s výraznými prvky slovanské mytologie, který je zasazený do světa teoretické budoucnosti Evropy. Použitá část příběhu prozkoumává svět, ve kterém se protagonistka střetává se svou bolestivou minulostí, a zároveň objevuje komunitu lidí uctívající slovanské bohy skrze utajovaný kvantový počítač.

Klíčová slova

Slovanská mytologie, Slované, beletrie, analýza, historie, Zlovolné bytosti, Světla nad močálem, Perunova krev

Abstract

In its' first chapters, the theoretic part of this bachelor's thesis focuses on the Slavic people, their culture, traditions and history. Furthermore, it analyses elements of slavic mythology in chosen publications categorized as fiction, which are *Zlovolné bytosti* written by Nelly Černoorská, specifically the novel *Když se neříváš*, being a part of the publication as a whole. Following titles are *Světla nad močálem* written by Lucie Ortega and *Perunova krev* written by František Kotleta. Within said analysis, the elements of Slavic mythology are being compared to traditional Slavic folklore and more predominantly to historically accurate facts. The practical part includes an exposition to a more expanded novel story which I began creating due to inspiration coming from studies done in favor of this bachelor's thesis' theoretical part. The practical part is an author's text with an open ending of the science fiction genre set in a theoretical future on the continent of Europe, which also focuses on elements of Slavic mythology. The used part of this story explores a world in which the protagonist confronts her painful past and uncovers a community of people who worship the Slavic gods through quantum computers.

Keywords

Slavic mythology, Slavic people, fiction, analysis, history, *Zlovolné bytosti*, *Světla nad močálem*, *Perunova krev*

OBSAH

TEORETICKÁ ČÁST: Odrazy slovanské mytologie v moderní beletrii a jejich analýza.....	7
Úvod.....	8
1 Víra slovanských pohanů	9
1.2 Boj slovanského pohanství s christianizací.....	10
1.3 Postavení slovanského pohanství vůči jiným pohanským kulturám	11
1.4 Ozvěny slovanského pohanství v dnešní době	13
2 Slovanská mytologie v moderní beletrii.....	14
3 Zlovolné bytosti.....	15
3.1 Stručný děj.....	15
3.2 Motivy slovanské mytologie a kultury v novele <i>Když se nedíváš</i>	16
3.2.1 Motiv divé ženy.....	16
3.2.2 Vidma	18
4 Světla nad močálem.....	19
4.2 Stručný děj.....	19
4.3 Motivy slovanské mytologie v románu <i>Světla nad močálem</i>	20
4.3.1 Světlý a Temný Nav, Práh: interpretace posmrtného života a božská přítomnost v něm 21	
4.3.2 Bytosti slovanského folkloru v románu <i>Světla nad močálem</i>	23
4.3.2.1 Bludičky, navky a jejich pomocníci	23
4.3.2.2 Striga	25
5 Perunova krev.....	27
5.2 Stručný děj.....	27
5.3 Motivy slovanské mytologie v první části dvojdílné série <i>Perunova krev</i>	28
5.3.1 Slovanští bohové a bytosti v první části dvojdílné série <i>Perunova krev</i>	29
5.3.1.1 Velesova frakce	29
5.3.1.2 Svarogova frakce.....	33
5.3.1.3 Černobogova frakce.....	34
Závěr.....	36
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	37
PRAKTICKÁ ČÁST: Zlomek věčnosti.....	39

TEORETICKÁ ČÁST: Odrazy slovanské mytologie v moderní beletrii a jejich analýza

Úvod

Ve své práci budu zkoumat odrazy slovanské mytologie ve třech vybraných beletristických dílech, jimiž jsou *Zlovolné bytosti* autorky Nelly Černohorské, specifičtěji novelistické části publikace zvané *Když se nedíváš*, následně pak *Světla nad močálem* autorky Lucie Ortegy a *Perunova krev* autora Františka Kotlety. Tato díla jsem vybrala jak na základě jejich zaměření na motivy pocházející ze slovanského pohanství, tak na základě předvedení jisté diverzity v tom smyslu, že například novela *Když se nedíváš* se od zbylých dvou publikací liší jak svým rozsahem, tak i například dobovým zasazením děje. Tímto jsem chtěla poukázat na různorodost příběhů, do kterých lze zakomponovat prvky slovanského pohanství a slovanských mytologických postav.

Přestože se k analýze prvků slovanské mytologie vybízí především autor Juraj Červenák se svými publikacemi, mým cílem bylo pracovat se spíše neprozkoumanými, či méně prozkoumanými literárními prameny.

Jedním z mých cílů je analyzovat, jak se v moderní beletrii používají prvky slovanského bájesloví, a nadále i upozorovat, do jaké míry jsou tyto prvky v beletrii prezentovány korektně na základě dostupných pramenů soustřeďujících se na slovanské pohanství a bájesloví. Taktéž je mým cílem zjistit, jak různí autoři interpretují různé postavy spjaté s mytologií Slovanů, a co může tyto interpretace zapříčinit. Tím prozkoumám, zda se beletrie založená na slovanské kultuře opírá spíše o doložitelné informace, nebo si více přetváří prvky slovanské kultury do kontextů svých příběhů. Nadále je mým záměrem čtenáře alespoň okrajově seznámit se Slovanů, jejich vírou a obecným historickým kontextem.

1 Víra slovanských pohanů

Slované ve své kultuře věřili v mnoho entit, ať už se jednalo o duchy, démony i jiné obdobné entity. Svou vírou v bytosti s nadlidskými schopnostmi obohacovali veškeré své okolní prostředí. Duchové byli přiřazováni jak člověkem nezkracené přírodě, tak člověkem vybudovaným obydlím. Mimo duchy ve svých každodenních životech ale vnímali také přítomnost svých vlastních bohů – u Slovanů rozhodně nechyběla bohoslužba ani idololatrie, což je pojem představující proces vytváření model, jejichž smyslem je představovat vtělení bůžků, načež byla těmto modlám vzdávána pocta.¹ Specificky u českého národa bohužel nevíme přesněji než spekulativně, jaké bůžky přesně adresovala jejich modloslužba, nicméně je historicky doloženo, že probíhala, a Češi se jí ani v době příchodu křesťanství nebyli s to vzdát.²

Například ale u Polabských Slovanů víme o konkrétních bozích více. Za největšího boha slovanské pevnosti Arkona byl považován Svantovít, na nějž se Polabští Slované obraceli především pokud šlo o věštby a pomoc k vítězství.³ Přestože byl Svantovít respektovaný plošně, specifická místa měla své vlastní nejvyšší bohy. Ve městě Štětín tohoto nejvyššího boha představoval Triglav – bůh vyobrazovaný se třemi hlavami, podle pohanských kněží z důvodu, že dohlížel a pečoval o tři říše najednou, a to nebe, zemi a podsvětí.⁴ Naděa Profantová s Martinem Profantem naopak ale uvádějí, že tato interpretace zřejmě pochází od křesťanského autora.⁵ Tato dvojí výpověď demonstruje, že na konkrétnosti se lze shodnout v určitých mezích, ale interpretační roviny se vždy mohou v otázce bádání po významech záležitostí slovanského bájesloví rozcházet. Další svědectví o uctívaných bozích pak pochází z Kyjevské Rusi, kde Slované zase věřili v Peruna či Velese.⁶ Perun byl mnohomocným bohem, a přestože byl u Polabských Slovanů na první místo v panteonu stavěn Svantovít, uvažuje se velmi rozšířeně o možnosti, že právě Perun byl tím opravdovým nejvyšším bohem všech Slovanů – na druhou stranu Veles, bůh stád a hospodářství, byl rovněž uctíván mnohočetně, dokonce i mimo slovanské pohany.⁷

Historické prameny samozřejmě uvádějí ještě spousty jiných bohů, ale zároveň neexistuje příliš pramenů, které by vysvětlovaly jejich specifickou podstatu v panteonu slovanských božstev – v těchto případech se o nich uvažuje na poli literatury, kde se různé interpretace

¹ Máchal 1907, s. 121.

² Máchal 1907, s. 121.

³ Máchal 1907, s. 125.

⁴ Máchal 1907, s. 132.

⁵ Profantová, Profant 2004, s. 218.

⁶ Beranová 1988, s. 217.

⁷ Beranová 1988, s. 218.

jejich podstat opírají jednak o etymologii, jednak o srovnávání s dalšími indoevropskými bohy.⁸

1.2 Boj slovanského pohanství s christianizací

Pokud zamýšlíme vhlížet do historie slovanských národů, je třeba se podívat do pramenů pocházejících až z 6. stol. n. l., jelikož právě tam se rodí první spolehlivé zprávy o této etnické skupině.⁹ To ovšem neznamená, že se Slované na území Evropy nevyskytovala i dříve. Existují znalosti z 1. a 2. stol. n. l. zmiňující se o výskytu Venedů či Venetů, což je kmen později svým jménem známý, avšak tento jejich výskyt nebyl příliš zkoumán a stal se tedy jakousi nedoložitelnou záhadou a sporem, zda se dá vnímat faktálně.¹⁰ Magdalena Beranová specificky jednu z těchto zpráv přiřazuje římskému autorovi Jordanovi, který popisoval strukturu sídlení slovanského lidu během 4. stol. n. l., a dle jehož slov se Slované zdržovali v prostorách lesů a bažin namísto městských uspořádání.¹¹ Zůstaneme-li ještě u 4. stol. n. l., lze Slovany definovat jako početné etnikum zdržující se v kmenech skýtající svou sílu především v oné početnosti, nicméně pro kulturní svět byli nezajímaví, nevýrazní a v podstatě nebyl důvod jejich existenci textově zaznamenávat.¹² Přestože se původně slovanské etnikum skládalo z kmenů krotkých vůči svému okolí, v 6. stol. n. l. se dostali do širšího povědomí obsazováním jižní Evropy, díky čemuž se informace o nich ve spisech vyskytovaly čím dále častěji.¹³ Toto agresivní vměšování na balkánský poloostrov, na němž dění během oné aktivní expanze Slovanů nevidělo odpočinku, můžeme dnes spolehlivě studovat díky pramenům byzantským – naopak ale expanze mířící na západ či severozápad Evropy mapují „pouze“ archeologické nálezy v podobě typických architektonických struktur, keramických výtvorů a v některých případech i spálených ostatků lidských těl.¹⁴

Tyto historické prameny naznačují esenci barbarství starých Slovanů (a v mnohých středověkých i více dobově relevantních pramenech se od tohoto termínu autoři nikterak nedistancují), což jsou činy, ke kterým se postupem času kultura uchýlila za záměrem rozšíření svých sídlišť. Přes jejich mohutnou expanzi, v některých územních případech i přes soužití s ostatními nomádkými kulturami, je ale pramenů poskytujících informace

⁸ Beranová 1988, s. 219.

⁹ Profantová, Profant 2004, s. 7.

¹⁰ Beranová 1988, s. 8.

¹¹ Beranová 1988, s. 7.

¹² Beranová 1988, s. 8.

¹³ Beranová 1988, s. 8.

¹⁴ Profantová, Profant 2004, s. 9.

slovanském bytí a téže mytologii zachováno velmi málo. Pokud porovnáme tento nedostatek informací s jinými polyteistickými systémy, jako jsou například řecká nebo severská mytologie, tento zmiňovaný nedostatek se ještě více prohloubí. A i když jen s nepatrným rozdílem, dokonce i germánské mýty jsou lépe zdokumentované než ty slovanské.¹⁵

Obecně přijímaným faktem je argument, že za zmizením většiny pramenů o slovanském pohanství stojí christianizace Evropy, což je proces mesiášského, tedy spasitelského rozšiřování křesťanského kázání mezi dosavadně neznalé obyvatelstvo, v tomto případě opět, Evropy. „Nesnášenlivost křesťanství“¹⁶, jak ji nazývají Nad'a Profantová s Martinem Profantem, vůči všem ostatním vírám, byla nepochybně k vymizení dokladů o slovanském pohanství prospěšná, jinak by se tento argument tak plošně nerozšířil. Nelze opomenout ale ani další faktory, které k této ztrátě nepochybně přispěly.

1.3 Postavení slovanského pohanství vůči jiným pohanským kulturám

Jak bylo výše uvedeno, hraje zde roli skutečnost, že zejména řecká mytologie se do dnešní doby zachovala v poměrně bohaté míře, a dokonce v novodobé moderní popkultuře získává značnou popularitu formou beletrie či dokonce vykonávání pohanských polyteistických praktik. Je třeba se zde obrátit na křesťanské základní vzdělávací texty tehdejší doby, ve kterých mimo věrouku typickou křesťanskému náboženství lze najít i irské mýty (kupříkladu legendy o sv. Patrikovi), stejně tak *Proměny* autora Ovidia, což je dílem obsáhlým řeckou i římskou mytologií, a především se tento jev projevuje i v *Kosmově kronice* – přestože vypráví pověsti z oblasti Čech, oproti řeckým a římským bohům se na zmínky o božstvech slovanské mytologie jménem neobrátil ani jednou.¹⁷

Je tedy zjevné, že křesťanství nebylo uzavřené vůči všemu pohanství. Dalo by se teoreticky polemizovat o možnosti, že křesťanství možná nevnímalo další zmíněné formy pohanství jako konkurenční. Co se týká římské a řecké mytologie, musíme se pozastavit nad skutečností, že zde se o mytologii opravdu jedná v tom smyslu, že mají například oproti slovanským kulturám své vlastní kosmogonické mýty, a tím pádem se řecký i římský polyteismus dal vnímat jako kulturní dědictví formou právě pouze mýtů a legend, a tím pádem pro praktikování křesťanské věrouky nebyl tak „hrozivý“. Naopak u slovanského pohanství existuje argument, že se slovo „mytologie“ se slovem „Slované“ nedá příliš

¹⁵ Profantová, Profant 2004, s. 14.

¹⁶ Profantová, Profant 2004, s. 14.

¹⁷ Profantová, Profant 2004, s. 13–14.

spojovat, jelikož Slované svou vlastní mytologií ve skutečnosti fakticky neměli, přestože se pomyslnému panteonu slovanských bohů tak často obecně říká.¹⁸ Ve skutečnosti ale u slovanského pohanství neznáme žádné specificky nábožensky tematizované mýty, přestože někteří historici projevíli snahu báje z prostředí a času slovanského pohanství obohatit i funkčním mytologickým systémem.¹⁹ Naopak zde ale existuje protiargument ze strany opět Nadi Profantové a Martina Profanta, kteří ve své publikaci označují slovanská vyprávění za formu mytologie ve vlastním slova smyslu.²⁰

Možná i již zmiňované barbarství, ke kterému se slovanský lid časem postupně uchýlil, přidal k této averzi křesťanů vůči Slovanům. V návaznosti na předešlý odstavec lze ale odvodit také skutečnost, že křesťanskou víru možná ohrožovala forma, jakou Slované praktikovali své pohanství. Víme, že Slované se účastnili svých vlastních rituálních obřadů, či se angažovali v různých magických procesech.²¹ Tyto aspekty už logicky pro křesťanství mohly představovat pádné důvody, proč se od slovanského pohanství distancovat a obecně k němu zachovávat jiný přístup než k ostatním zmíněným kulturním druhům pohanství. Tehdejší otevřenost latinské křesťanské kultury byla nedostatečně velká na to, aby pojmula a zaznamenávala informace, které by nám dnes mohly sloužit jako spolehlivé prameny o mytologických představách slovanských pohanů.²²

Tudíž na otázku, zda za vymizením slovanského pohanství ve své původní formě může pouze ona „křesťanská nesnášenlivost“, lze odpovědět následovně: christianizace se na kultuře Slovanů podepsala významně, ale stejným nebezpečím konkurovala této kultuře i pohanská kultura řecká či římská. Velmi výstižná citace z publikace *Encyklopedie slovanských bohů a mýtů* tento „souboj“ pohanských kultur popisuje následovně:

Sředověká latinská vzdělanost s sebou přinášela nejen víru, jazyk, administrativní a teoretické znalosti, ale také svoji vysoce kultivovanou obraznost a poetiku, jež představovaly poslední skrýše bohů vyhnaných z pohanských chrámů. Bohů řeckých a římských, kteří se o tento poslední azyl nehodlali dělit s novými vyhnanci. Nad slovanským Perunem tak v jistém smyslu nezvítězil jen Kristus, ale také Jupiter či Zeus.²³

¹⁸ Beranová 1988, s. 233.

¹⁹ Beranová 1988, s. 233.

²⁰ Profantová, Profant 2004, s. 25.

²¹ Profantová, Profant 2004, s. 25.

²² Profantová, Profant 2004, s. 16.

²³ Profantová, Profant 2004, s. 14.

1.4 Ozvěny slovanského pohanství v dnešní době

Žádná z informací v předešlé podkapitole ale samozřejmě nepředznamenává, že ozvěny slovanského pohanství na evropském území nepozorujeme i dnes. Většina z nich v podobě tradičních svátků má jen jiná jména a pozměněný průběh, přestože v některých oblastech se svátky stále drží svých původních harmonogramů i názvů. Jedním z nejznámějších příkladů je obecně známé „pálení čarodějnic“. Ve skutečnosti se původní forma tohoto svátku, prováděna v podobném časovém rozmezí, zabývala „pohřbíváním“ zimy v podobě pálení (a právě ono pálení vytváří značnou korelaci mezi tímto svátkem a svátkem pálení čarodějnic) či topení fyzické podobizny bohyně Morany. Morana byla slovanskou bohyní zimy, smrti a podsvětí (v tomto smyslu je často přirovnávána k řecké bohyni Hekaté)²⁴. Moderní myšlenka pálení čarodějnic se dokonce shoduje s rituálem vynášení Morany svou symbolikou v aspektech vítání jara a „pohřbívání“ zimy.

Podobnou transformaci lze pozorovat u svátku „Kračun“, který postupem času vešel ve známost jako Vánoce – původně se jednalo o obřadní rituál oslavující zimní slunovrat, během kterého byl rovněž uctíván slovanský bůh Dažbog.²⁵ O Dažbogovi bude následovat příslušná kapitola této bakalářské práce.

V dnešní době taktéž funguje otevřené společenství Rodná víra, které sdružuje osoby vyznávající předkřesťanské slovanské rodnověří, rovněž i osoby, které jsou s tímto rodnověřím jakkoliv kladně spjaty. Toto společenství se zformovalo roku 2001 a funguje dodnes, vykonává staroslovanské obřadní svátky a rozšiřuje povědomí o slovanském duchovním světě v české společnosti.²⁶

Další způsob, kterým někteří lidé udržují tradice slovanského pohanství v této době, je magie – ve slovanském kontextu se jedná především o praktikování magie skrze zařikávání, využívání bylin, věštění (například pomocí karet, čtení z dlaně nebo čajových lístků) nebo mimo jiné další magické praktiky, kterých je opravdu mnoho, i uvalování kleteb.²⁷ Různé takové způsoby popisuje podrobněji Madame Pamita ve své publikaci *Čarodějnická kniha baby Jagy*, která neslouží jen jako prezentace mystických umů slovanského lidu, ale případně i jako návod pro čtenáře, jak se v magických praktikách Slovanů angažovat také.

²⁴ Parkes, Veronica. „A Cycle of Life and Death: Slavic Goddesses Morana and Vesna.“ *Ancient Origins* [online].

²⁵ Atweri 2007, s. 128.

²⁶ „Kdo jsme.“ *Rodná víra*. [online].

²⁷ Pamita 2023, s. 127.

2 Slovanská mytologie v moderní beletrii

Fantastická literatura jako taková, nebo současně také nazývaná slovy „populární fantastika“, pod svým termínem schovává trojici žánrů se svými vlastními specifiky, a tedy science fiction, fantasy a horor.²⁸ Pro zkoumání motivů slovanské mytologie je pro nás z oněch tří důležitý žánr fantasy, doloženě se její motivy dají objevit i v hororu či literárních dílech s hororovými prvky. Mimo jiné se ale odrazy slovanského folkloru dají pozorovat často i v pohádkách nebo baladách.

Spousta z nás má například do paměti vrytou Erbenovu *Polednici* nebo *Vodníka* – obě předlohy těchto postav, jejichž jména nesou názvy Erbenových básní, uznává slovanská mytologie, sic nikoli za bohy, ale za validní duchy lesní (Polednice)²⁹ a vodní (Vodník).³⁰ Přestože v tomto kontextu nelze označit tvorbu Karla Jaromíra Erbena za fantastický žánr hororu, obě zmíněné básně disponují hororovými prvky. Dalším příkladem beletristického díla s hororovými prvky je pak přímo i novela *Když se nedíváš*, která je součástí publikace *Zlovolné bytosti* autorky Nelly Černohorské a zároveň i předmětem analýzy této bakalářské práce. Třetí žánr spadající do populární fantastiky, a tedy science-fiction, je jediný, který se svou charakteristikou nejeví jako příliš plodné pole pro zrealizování motivů slovanské mytologie do literárního díla.

Autoři fantastické beletrie se při vytváření svých literárních děl často obracejí právě na různé mytologické systémy, čerpají inspirace z mytologických postav, jmenovitě například i řeckých, což potvrzuje například Riordanova knižní série *Percy Jackson*, která řeckou mytologii kreativně vstřípila do mysli převážně mladých čtenářů. Za klasičtější případ autorské inspirace se dá nicméně považovat anglosaský folklor, což si lze uvést na příkladu amerického folkloristy Alvina Schwartze a jeho sbírce *Noční můry z temnot*. Nadále z anglosaské mytologie a folkloru hojně čerpal samozřejmě i John Ronald Reuel Tolkien ve své sérii *Pán prstenů*.³¹ Českým a slovenským autorům žijícím ve společnosti, která má své kořeny ve slovanském pohanství, se pak nabízí možnost čerpat z mýtů slovanských kultur. Přestože, jak již bylo v této práci vysvětleno, nemáme příliš spolehlivých pramenů, ze kterých by se dalo čerpat, máme dostatek na to, aby se jimi dalo inspirovat. Možná, že právě mezery, které nám v detailech a důkazech slovanské mytologie chybí, dávají větší prostor autorské kreativitě přetvořit si motivy slovanských mýtů a kultury do co nejrelevantnějších podob pro své fantaskní světy a postavy tvořící příběhy.

²⁸ Kudláč, Antonín K. K. „Česká žánrová literatura (sci-fi a fantasy).“ *Czech Lit* [online].

²⁹ Máchal 1907, s. 102.

³⁰ Máchal 1907, s. 106.

³¹ Kruse 2019, s. 57.

Velmi známým slovenským autorem spojovaným s užíváním motivů slovanské mytologie je Juraj Červenák ve své knižní sérii *Černokněžník*. Dalo by se říci, že jeho českým protějškem v zakládání příběhů na slovanské mytologii je František Kotleta, jak se ostatně ukáže v části bakalářské práce, která se zabývá titulem *Perunova krev*. Mimo tato velká jména se ale „trend“ fantasy literatury, jejíž kořeny inspirace lze hledat ve slovanském bájesloví, na českém území spolehlivě rozšiřuje. Jinými slovy – máme dostatek beletristických děl s nádechem a motivy slovanské mytologie na to, abychom mohli tvrdit, že čeští a slovenští autoři ani čtenáři nezapomněli na mýty slovanského pohanství, a že ony mýty jsou dostatečně zajímavé a poutavé k tomu být nadále využívány pro uměleckou tvorbu. Zda se toto navracení k pohanským kořenům bude rozvíjet nadále, je samozřejmě otázkou času a zájmu, který o tuto tematiku bude veřejnost nadále projevovat.

3 Zlovolné bytosti

Titul *Zlovolné bytosti* od Nelly Černohorské pracuje jak s fantasy, tak právě i s hororovými prvky, proto se dílo nachází na pomezí těchto dvou žánrů. V první části knihy nesoucí název *Když se nedíváš* se čtenář setkává právě s novelou představující jednu z bytostí slovanského folkloru v roli antagonisty; na tuto část se bakalářská práce soustředí. Druhá část knihy pak obsahuje sbírku básní nesoucí název *Balady*.

Knihy mající 161 stran je tedy směsicí prózy i poezie, která pro průměrného čtenáře není nikterak složitě psaná; autorka každopádně onu složitost, jež mohla být promítnuta do stylu psaní pro vykreslení atmosféry doby děje a mytologického tajemna, vložila spíše do obsahu. Již první kapitola nám totiž představuje atmosféru světa *Zlovolných bytostí* scénou krátce, ale neméně úderně, vykresleného znásilnění.

3.1 Stručný děj

Novela pojednává o rodině z prostředí venkova, který je sice již pod vlivem křesťanského náboženství, ale stále je propletený motivy slovanského bájesloví. Matku rodiny již od začátku pronásleduje temný osud; je cizím mužem znásilněna ve svém vlastním domě, důsledkem čehož otěhotní. Násilník je později zavražděn její věrnou kamarádkou. Následně se matce narodí dcera, mladší sestra Adama, protagonisty příběhu.

Adam se průběhem děje po boku svého psa setkává s hlavní antagonistkou příběhu, která se bez pochyb dá interpretovat jako baba Jaga, jedna ze známých postav slovanského bájesloví. Když pak baba Jaga unese jeho mladší sestru, Terezu, vydává se se svým kamarádem sestru

zachránit přímo do obydlí antagonistky. Přestože se mu mladší sestru podaří zachránit, setkává se hned i s několika ztrátami: přichází o svého psa, kamaráda i o svůj vlastní sluch. Příběh ve finále končí na velmi temné notě. Čtenáři je vykreslen pohřeb Adamova kamaráda, a v poslední kapitole i sebevražda Adamovy matky, která si vzala život důsledkem traumatu z předcházejících událostí.

3.2 Motivy slovanské mytologie a kultury v novele *Když se nedíváš*

Příběh první části *Zlovolných bytostí* je situován ve slovanské společnosti, která je nicméně ve fázi, kdy již přijala křesťanství. Přestože se v křesťansky utvrzených postavách objevuje neochota uznat víru vůči existenci bytostí slovanské mytologie, dění příběhu nám je vysvětluje jako naprosto reálné a klíčové pro děj.

3.2.1 Motiv divé ženy

Autorka *Zlovolných bytostí*, Nelly Černohorská, si v části publikace *Když se nedíváš* osvojila charakterizační motiv baby Jagy jakožto antagonistky příběhu. baba Jaga je v národních slovanských pohádkách často pojmenovaná například jako Ježi-baba nebo obráceně Jaga-baba.³² Jan Máchal ve své publikaci *Bájesloví slovanské* označuje babu Jagu za bytost spadající mezi divé ženy, což jsou pohanskými kulturami široce znalé nadpřirozené, většinou ošklivě vypadající bytosti žijící v prostorech člověkem neobydlené přírody.³³

Ačkoliv není antagonistická bytost v baladistické novele *Když se nedíváš* nikdy přímo pojmenována postavami příběhu, na začátku nám autorka poskytuje vysvětlivku, která čtenáře připraví na onu nadpřirozenou bytost, jejíž přítomnost bude přímo i v dalších stranách textu výrazně figurovat:

Tato bytost je stará jako lidstvo samo. Slovo jez (staročestina) a jaga (ruština) v jejím označení poukazuje na zlo či na ďábelskou bytost. Slovo baba nám zase říká, že se toto zlovolné stvoření objevuje především v podobě staré ženy.³⁴

Poprvé se s postavou baby Jagy setkáváme na straně 53, kdy se hrdina příběhu, malý Adam, setkává v lese s neznámou stařenkou, kterou zastihl se svým psem při sbírání dřeva. Adamův

³² Máchal 1907, s. 100.

³³ Máchal 1907, s. 95.

³⁴ Černohorská 2021, s. 18.

pes na stařenku ale bohužel, dost pravděpodobně instinktivně, zaútočil, a stařenku povalil k zemi. Tato událost v Adamovi vytváří pocit viny, a tak stařence pomáhá dřevo znovu posbírat a odnést až do její chalupy, která se nenachází v blízkosti Adamovy vesnice, ale na samotě v lese. Přestože je postava stařenky napřed vykreslována nevinně, z kontextu čtenář může jednoduše pochopit, že se jedná o jakousi milosrdnou přetvářku baby Jagy. Brzy tato přetvářka každopádně mizí, a to jen o pár stran později:

Babice se pomalu otočila. Teď se šourá blíž k němu. Sehne se, mlčky se mu zadívá svými kozlími zorničkami do očí a hubu zkriví v úsměvu. Tenké rty v koutcích obrůstá modré chmýří plísňe. Žluté zuby má jak pohoří a mrská svým hadím jazykem.³⁵

Zde je nám stařenka vykreslena ve své pravé formě, a nyní už nemá čtenář prostor k pochybám o tom, kdo je opravdu antagonistou příběhu.

Autorka dále staví antagonizaci baby Jagy na typické charakteristice této nadpřirozené bytosti, alespoň tedy té, kterou v knize *Bájesloví slovanské* opět prezentuje Jan Máchal. Podle slovanské mytologie totiž jezinky, které staří Čechové nazývali jako „jezě“ nebo „ježěnky“, mezi jež spadá i slavná postava baby Jagy, unášejí malé děti do svých chýší se záměrem je pozřít.³⁶ V novele *Když se nedíváš* se baba Jaga zaměřuje primárně na batolata, byť se Adam do její moci dostane rovněž. To ale není problematické nebo jakkoliv odbočující od tradičního chápání počinů Jezinek, jelikož ty kromě dětí útočily také na dospělé lidi.

Ve finálních pasážích novely představuje autorka zajímavý převrat, ve kterém protagonista použije taktiky Jezinek proti babě Jaze samotné. Ze slovanského bájesloví je totiž známo, že Jezinky vylupovali svým obětem oči.³⁷ *Když se nedíváš* však představuje hlavního hrdinu takto útočícího na bytost, která by za tradičních předpokladů a běžných okolností měla vyloupnout oči spíše jemu:

Rychle se pod ní posadil, chytil jí za hlavu a do očí jí vtláčil palce. Ucítíl lupnutí a málem se poblil. Prsty zanořil do tepla měkké tkáně až za první kloub. Po tvářích jí tekla mazlavý hnus. Zakřičela. Malátně se postavila a vrávoravě couvala.³⁸

³⁵ Černohorská 2021, s. 55.

³⁶ Máchal 1907, s. 100.

³⁷ Máchal 1907, s. 100.

³⁸ Černohorská 2021, s. 84.

Z hlediska slovanské mytologie by se tento převrat dal chápat jako symbolická záměna autority mezi člověkem a antagonizovaným nadpřirozenem. Je to moment, kdy odvaha člověka a v kontextu novely i schopnost křesťanské víry, která zde v podstatě hraje roli prostředku k vypořádání se s potenciálním zlem pohanské magie, vyhrává nad lidstvo sužující hrozbou v podobě bytosti pohanského folklóru ve zhmotněné formě. Postava baby Jagy, reprezentující motiv slovanské mytologie v tomto dílu, je tedy neskrývaně a v rámci příběhu oprávněně démonizována.

3.2.2 Vidma

Novela *Když se nedíváš* představuje čtenáři i charakteristický motiv tzv. „vidmy“, což je podle moderní čarodějnice ukrajinské diaspory a zároveň popularizátorky slovanských lidových zvyků, Madame Pamity, označení pro „moudrou ženu“.³⁹ Tento význam se podle autorky aplikuje jak na dnešní dobu, tak i na dobu minulou, kdy tyto ženy v jejím prostředí působnosti měly všeobecné uznání svého okolí.

V novele se dá o přítomnosti vidmy uvažovat především díky následující části příběhu, když Adam se svým kamarádem hledají radu u babičky žijící na okraji jejich vesnice:

„Jsem stará,“ řekla. „Některé věci ke mně přijdou samy.“ Na to nebylo, co říct. Chlapci se na sebe jen nechápavě podívali a Adam nenápadně pokrčil rameny. „Řítíte se do neštěstí, kluci.“

„Co vy o tom víte?“ ptali se.

„Vím víc, než si myslíte, a vidím víc, než si dokážete představit,“ ťukala si na čelo. „Tady,“ a přísně se na oba podívala. Oči měla vodnaté, jasná modř duhovek skoro vybledla. „Musíte být stateční,“ pronesla. „A chtěli byste radu. Já vím,“ odmlčela se. „Nechce být spatřena. Kdo ji hledá, nenajde ji. Chce to něco navíc.“⁴⁰

Zde je čtenáři pomocí dialogu naznačeno, že postava babičky disponuje jakousi schopností vědět intuitivním způsobem o záležitostech, které by mohly běžného člověka, či člověka bez příslušných zkušeností a schopností, minout.

Zároveň se nadpřirozený aspekt této pasáže nedá zamítnout kvůli dalšímu dějovému vývoji odstavců, během nějž se postava babičky obrací na jednoho z protagonistů, Adama,

³⁹ Pamita 2023, s. 127.

⁴⁰ Černoorská 2021, s. 68.

s tvrzením, že z něj cítí moc a energii baby Jagy. Tím pádem také dokáže dedukovat, že se s ní Adam už dříve v příběhu setkal.⁴¹

Přestože tedy babička není přímo v novele charakterizovaná jako vidma, dalo by se zde argumentovat, že zcela splňuje rysy výše uvedené definice vidmy, a tím pádem tento archetyp v novele představuje alespoň z interpretačního hlediska východoslovanské duchovní praxe.

4 Světla nad močálem

Román *Světla nad močálem* od autorky Lucie Ortegy velmi detailně prozkoumává svět, který, ač zasazený do moderní přítomné doby, staví své základy právě na systémech slovanské mytologie.

Žánrově se román vymezuje jako fantasy, nicméně kromě motivů slovanské mytologie se v něm čtenáři rovněž setkají se spoustou komplexních a mnohdy tíživých témat, které mnohdy pojednávají o temných stránkách lidské psychiky, nešťastných osudů vystupujících postav, morálních dilemat a smrti. Autorka tak neopominula ve fantastním příběhu plném nadpřirozena i témata jako jsou například krize identity, sebevražda, vražda či truchlení, které průběhem děje aplikuje na hned několik postav. Příběh a postavy románu díky tomu nepostrádají mezi hojným počtem magických aspektů lidskost (nutno však podotknout, že právě ztráta lidskosti je jedním z důležitých témat románu). Přestože je děj poháněn především tedy nadpřirozenými bytostmi, nejsou obyčejným lidem nikterak charakterově vzdálené.

Světla nad močálem čtenáři ukazuje představu alternativní reality, kde se lidský svět plný technologického rozmachu a materialismu setkává se světem mytologie, jak společně tyto dva světy následně interagují a v neposlední řadě i to, jak se hlavní postava vypořádává s přecházením mezi těmito světy.

4.2 Stručný děj

Příběh *Světla nad močálem* se soustředí na hlavní postavu Lenu a její kamarádku Koru. Obě dvě jsou po smrti reinkarnovány jako bytosti slovanského bájesloví, a v rámci příběhu rovněž bytosti, které mají určitou časovou lhůtu na přilákání a zabití člověka v močálu, aby se mohly stát bludičkou. Pokud se jim tento úkol nepovede v časové lhůtě splnit, vrátí se mezi živé

⁴¹ Černohorská 2021, s. 68.

nebo se jejich duše ztratí v Temném Navu. Navky, bytosti slovanského bájesloví, jejichž podstata je podrobněji vysvětlena v příslušné podkapitole, mají sedm let k úspěšnému splnění kritérií pro transformaci, a během těchto sedmi let žijí v močálu pod nadvládou bludníka Nemoje s ostatními navkami a bludičkami.

Lena se však na večírku dostává do konfliktu, ze kterého je obviněna, a následně prokleta Moranou. Kletba zkracuje původně sedmiletou lhůtu na sedm dní, což se stává hlavní zápletkou románu. Druhou zápletkou, úzce spjatou se zkrácením Leniny lhůty, je i skutečnost, že se Nemojův močál ocitá v ohrožení zničení za účelem těžení rašeliny.

Shodou okolností člověk, který chce v močálu rašelinu těžít, je ten samý člověk, Lukáš Valenta, kterého Lena na úplném začátku příběhu skoro přivábila do močálu, aby jej usmrtila. Lena se tedy za pomoci přívěsku od Nemoje obsahujícího živou vodu vrací do světa živých, kde je jejím úkolem znovu přivábit Lukáše Valentu do močálu, čímž by zachránila močál a zároveň splnila svou zkrácenou lhůtu. Pod vlivem živé vody se však Leně navrací i její lidství a morální kompas, který jí nedovoluje tak učinit. Navíc do problému znovu vstupuje striga jménem Irma, která se nešťastnou náhodou zúčastnila konfliktu na Moranině večírku. Irma ve svém lidském přestrojení funguje jako investorka, která se snaží podpořit Lukášův plán těžby rašeliny, a tak Lenin úkol ještě více komplikuje.

Později Irma uspořádá svůj vlastní večírek v reálném světě, kam zve Lukáše i Lenu, ale jen Lukáše dostane pod svou kompletní nadvládu. Pod vlivem jej Irma přiměje podepsat závět', která pozemek močálu odkazuje právě jí, a aby závět' byla platná, otráví Lukáše v jeho vlastním domě nápojem, kterým ho původně měla otrávit Lena. Ta ale před Lukášem nakonec nápoj schovala, nicméně strize ho již schovat nedokázala.

Lena se tedy vydává do Temného Navu znovu, aby oživila Lukáše a majetnictví nad močálem opět připadlo jemu. Ve svém úkolu uspěje, ale jelikož se nestíhá vrátit zpět do močálu ve stanovené lhůtě, riskuje, že se buď její duše stane jednou ze Ztracených v temném navu, nebo se vrátí mezi živé. Nakonec se ale přece jen vrátí do světa živých.

4.3 Motivy slovanské mytologie v románu *Světla nad močálem*

Motivy slovanské mytologie jsou v románu *Světla nad močálem* klíčovým aspektem pro příběh i výstavbu světa.

Ať už se jedná o interpretaci podoby posmrtného života, jehož interpretace jsou různé napříč většinou náboženských struktur a specificky v tomto románu hraje nedílnou roli, či konkrétní slovanská božstva nebo nadpřirozené bytosti slovanského bájesloví, autorka ve *Světlech nad močálem* široce obsáhla spoustu aspektů slovanské mytologie.

4.3.1 Světly a Temný Nav, Práh: interpretace posmrtného života a božská přítomnost v něm

Obraz posmrtného života v románu *Světla nad močálem* se dělí na dvě dimenze; Světly Nav, neboli Velesovo království a Temný Nav, který je naopak královstvím Kostěje. Obě polarity jsou svým způsobem charakteristické. V Temném Navu je vždy tma, zima a obecně se jedná o místo, kde vládne krutost, animismus, a duše v něm ztracené se dále označují za „Ztracené“, a tedy v románu připomíná Temný Nav jakousi slovanskou verzi pekla. Světly Nav na druhou stranu je místem poklidným, slunečným a harmonickým, a tak by se svou charakteristikou dal přirovnávat spíše ke konceptu ráje.

Pojem „Nav“ užitý jako označení pro místo, kde přetrvávají zemřelé duše, pravděpodobně pak plyne z tehdejšího dobového názvu užívaného k označení mrtvého člověka.⁴²

Mezi Světlym a Temným Navem panuje ještě Práh, kde se vyskytují zemřelé duše nezapadající ani do jedné „extrémní“ polarity. V případě *Světla nad močálem* je Práh čtenáři představovaný přednostně v podobě močálu. Podle pověstí slovanského lidu se přesně na takových místech vyskytovaly zemřelé duše v podobě světýlek.⁴³ Úplně stejným zjevem prezentuje Lucie Ortega bludičky a navky ve svém románu:

Z mlhy se vynořilo další světlo. Modravý plamínek přiletěl k nám a proměnil se ve vysokou ženu s jemným, oválným obličejem a indigově černými vlasy, které jsme v mé nové rodině sdíleli všichni.⁴⁴

Podle Vladimira Uzelace, socio-kulturního antropologa a etnologa, je „Nav“ slovem užitým k označení podsvětí odděleného od běžného světa.⁴⁵ Definice tohoto podsvětí jsou v každé interpretaci jiná, ale většinou je popisováno jako zelená louka, na které vládne nikdy nekončící jaro, a zároveň by měla být ohraničena řekou – pánem tohoto místa by měl být slovanský bůh Veles.⁴⁶ V rámci románu *Světla nad močálem* se tento popis přiklání spíše ke Světlymu Navu a jeho podobě, a to téměř doslova:

⁴² Profantová, Profant 2004, s. 172.

⁴³ Máchal 1907, s. 21.

⁴⁴ Ortega 2021, s. 9.

⁴⁵ Uzelac, Vladimir. „Slavic Paganism: Mythology, Gods, Creatures & Monsters.“ *Culture frontier* [online].

⁴⁶ Uzelac, Vladimir. „Slavic Paganism: Mythology, Gods, Creatures & Monsters.“ *Culture frontier* [online].

Starosti ztratily svůj význam, a samotný smysl života jako by najednou byl všude kolem na dosah. Dýchal ze sluncem prohrátých luk, zněl na pozadí zpěvu ptáků a voněl rozkvetlými polštáři mateřidoušky.⁴⁷

I v románové verzi Navu, tedy alespoň toho Světlého, má nadvládu nad podsvětím Veles. Obecně je řazen hned po nejvyšším bohu Perunovi, a někdy stavěn do role jeho protějšku – jinak je také kromě svého spojení s říší zesnulých uznáván jako bůh blahobytu⁴⁸, a proto dává smysl, že je jeho Nav vůči zesnulým hojný a příjemný. I Veles sám jako postava vystupuje v příběhu románu jako vlídně působící muž, podle slov vypravěče jako někdo, „za kým přijdete, když už nemůžete dál, a on vám dodá odvahu.“⁴⁹ Interpretace Velese jakožto charakteru a zároveň i interpretace jeho podsvětí je v universu románu tedy věrná obecnému chápání jeho božského archetypu v našem světě.

Společně s Velesem působí ve Světlém Navu i bohyně Mokoš, která je patrně zosobněním úrodné matky země.⁵⁰ Mimo jiné také dohlížela na přadleny.⁵¹ Zobrazovala se v adoračním (uctívajícím) gestu a pravděpodobně během jejich slavností spojených s úrodou země docházelo k nezávazným sexuálním aktivitám⁵² – to jsou všechno ve své podstatě kladné charakteristiky, díky kterým je její asociace s konceptem Světlého Navu velmi přirozená.

Temný Nav je naopak v románu prezentován jako království Kostěje Nesmrtelného, což je postava, která ve slovanském folkloru postrádá božský status a je vnímána spíše jako nesmrtelné monstrum unášející ženy.⁵³ Přesto mu v příběhu slovanský bůh spravedlnosti Prove (ten byl z úsudků založených na slovanské kronice kněze Helmolda opravdu bohem a ochráncem právního řádu)⁵⁴ udělil nad Temným Navem nadvládu, a to specificky kvůli špatnosti duší, které do oné části podsvětí putovaly.

V Temném Navu nadále figuruje i bohyně Morana, která je spjatá mimo jiné i s personifikací zimy a rituálem její „smrti“ sloužící k tomu, aby zima uvolnila místo jaru (přestože bohem zimy a mrazu byl podle Jana Máchala jednoznačně spíše bůh Stribog⁵⁵).⁵⁶

⁴⁷ Ortega 2021, s. 266.

⁴⁸ Profantová, Profant 2004, s. 229–230.

⁴⁹ Ortega 2021, s. 267.

⁵⁰ Profantová, Profant 2004, s. 136.

⁵¹ Máchal 1907, s. 152.

⁵² Profantová, Profant 2004, s. 136.

⁵³ Winters, Riley. „A Slavic Legend of Immortality: Koschei, the Deathless.“ *Ancient Origins* [online].

⁵⁴ Profantová, Profant 2004, s. 182.

⁵⁵ Máchal 1907, s. 151.

⁵⁶ Profantová, Profant 2004, s. 137.

Spíše než podle Kostěje se prostředí Temného Navu formuje právě podle ní, částečně například díky konstantně přetrvávající zimě:

Na rozhlížení nebyl čas. Následovaly jsme Nemoje napříč místností a skrze dveře ven do mrazivého vzduchu. Z černého nebe hustě sněžilo. Otřásla jsem se zimou a povytáhla si límec kabátu. Až když jsme se zastavily u ocelového zábradlí, došlo mi, že jsme ve skutečnosti na obrovské lodi kotvící uprostřed široké řeky.

„Na co čekáme?“ drkotala Kora zuby a vypadala ještě drobnější než obvykle, jako by se mrazem scvrkla.⁵⁷

Řeka uvedená v úryvku, přes kterou se Lena v příběhu společně s ostatními obyvateli močálu dostala dále do Temného Navu, nese vyloženě jméno „řeka Smrti“, což podtrhuje i druhý Moranin aspekt jakožto personifikace smrti, což tak lidé začali chápat v době českého národního obrození – tehdy Morana dostala svůj status jako nová mytická postava.⁵⁸

4.3.2 Bytosti slovanského folkloru v románu *Světla nad močálem*

Příběh románu *Světla nad močálem* využívá velmi hojně bytosti slovanského bájesloví, často démonického původu (sama hlavní postava sebe označuje za vodní démonku) k tvorbě okolního světa a tvoření atmosféry jeho různorodosti. Některé bytosti se v příběhu objevují méně výrazně než jiné, například liho, rákosník, rusalky, temné víly, upíři, zachnarové nebo očeretníci. Svou zmínku v příběhu má i výše rozebíraná baba Jaga. Další bytosti jsou pak už pro děj více zásadní, jako například bludičky, jejich ančutkové nebo strigy.

4.3.2.1 Bludičky, navky a jejich pomocníci

Centrem příběhu jsou jednoznačně bludičky a budoucí bludičky – navky, jelikož se hlavní postava Lena společně se svou kamarádkou Korou obě po smrti ocitají v identitě navek. Navky se nazývají navkami pravděpodobně kvůli slovu „nav“, které má označovat mrtvé.

Jan Máchal ve své publikaci *Bájesloví slovanské* uvádí, že většina národů se shoduje na jednotné definici Navek (jinak Mavek): jde o duše nekřtěných zemřelých dětí nebo mladých dívek, které se zlobí na lidi, že je nechali zemřít nekřtěné, a lze je tedy vysvobodit pronesením krátké věty s křtící funkcí, jinak lákají smrtelníky na svou krásu a následně je usmrcují.⁵⁹

⁵⁷ Ortega 2021, s. 59.

⁵⁸ Profantová, Profant 2004, s. 137.

⁵⁹ Máchal 1907, s. 70–71.

Román taktéž zůstal původnímu folkloru částečně věrný i lhůtou, během které musí navka zabít smrtelníka, aby zpečetila svůj osud jako nadpřirozená bytost. Malorusové rozuměli nátuře Navek v tom smyslu, že pokud se nad nimi sedm let nikdo nesmiluje a nepokřtí je, stanou se Rusalkami – podobný příběh lze najít i u polského bájesloví, ve kterém se navkám říká Latawci, kteří mají rovněž sedm let na pokřtění, a pokud tak nikdo neučiní, zůstanou Latawci už navždy.⁶⁰ V románu však místo lpění na milosti druhých berou navky své osudy do svých vlastních rukou, a osud bludiček či rusalek si musí zajistit samy. Bludičkami se pak ve slovanském bájesloví rozumí jako zemřelým duším jevícím se v podobě malých dětí nebo mužičků, kteří dokáží smrtelníky vábit do bahen či rybníků, omámit je a případně zardousit; na druhou stranu se jim podle československého lidu říká i „světloňši“, což může poukazovat na jejich pozitivní schopnost přivést zbloudilé chodce zpět na správnou cestu, pokud si dokáží získat jejich náklonnost.⁶¹ Tato pozitivnější stránka bludiček se částečně projevuje i v románu, kdy bludník Nemoj převypravuje, jak se smrtelníci vysmlouval její duši za duši jejího syna:

„Leno, já nerozhoduju, co má kdo o svém lidském životě vědět. Respektuju přání každé bludičky. A Světlana si přála na svého syna zapomenout.“

„Takže se utopila, když ho hledala, a pak na něj prostě zapoměla?“ To mi vážně nešlo do hlavy.

Na okamžik vypadal překvapeně.

„Ne, rozhodla se zůstat, aby svého syna zachránila. Ten chlapec už byl téměř můj, ale ona mě prosila, abych si místo něj vzal ji. Její přání jsem splnil. Propustil jsem ho a ukázal mu cestu ven. Světlana trpěla odtržením od své rodiny, a tak se rozhodla tyto vzpomínky odevzdat Stromu.“ Podíval se mi přímo do očí. „Bylo to její rozhodnutí, Leno. Připomínat jí, kdo Lukáš je, nikomu neprospívá.“⁶²

Lucie Ortega také popisuje vzhled navek a bludiček ve svém románu jako dívky s indigově černými vlasy a žabíma nohama,⁶³ což nesedí s původním popisem v citovaném titulu Jana Máchala, každopádně postupem času si lze povšimnout, že se jejich vzhled jen těžko jednoznačně určuje (obecně se dá ovšem shodnout na modrém, případně modrozeleném

⁶⁰ Máchal 1907, s. 71–73.

⁶¹ Máchal 1907, s. 21.

⁶² Ortega 2021, s. 176.

⁶³ Ortega 2021, s. 9.

plamínku)⁶⁴. Je rozumné předpokládat, že vnímání možné lidské podoby bludiček se postupem času měnilo a nejspíše i vlivem modernizace některých bájesloví mají bludičky postupem historie jiné vzhledové definice.

Další bytostí úzce spojenou s bludičkami a navkami v románu *Světla nad močálem* jsou ančutkové. Tito vodní démoni jsou prezentováni jako pomocníci a služebníci bludiček; každá bludička či navka by měla mít svého vlastního ančutku, který jí věrně pomáhá s různými potřebnými úkony, a bludník močálu jich měl patrně více. Vzhledově jsou popisováni jako tvorové s dlouhými prsty, výraznými klouby, holými hlavami a netopýřimi křídélky.⁶⁵

Dle dostupných zdrojů jsou ančutkové baltskou variací vodníka⁶⁶, jak již ale bylo zmíněno, v příběhu románu zastupují spíše roli služebného vodního démona či ducha. Jan Máchal označuje za vodní duchy pak především vodníky (a mimo jiné třeba i vodní panny a ženy, uznává například i existenci vodních víl)⁶⁷, a pokud je ančutka baltským vodníkem, dávala by tato interpretace smysl.

4.3.2.2 Striga

Hlavní zápornou postavou příběhu je bez pochyb striga Irma, která je čtenáři poprvé představena na straně 75 během večírku v Moranině paláci. Klíčový detail, podle kterého hlavní postava poznává, že se jedná o strigu, jsou její „nezvykle světle zelené oči.“⁶⁸ Rovněž je záhy odhaleno, že disponuje magickými schopnostmi, když vytvoří kouli žhavého plynu ve své dlani, a postupem děje zjišťujeme, že se dokáže perfektně infiltrovat do lidského světa v podobě člověka:

Ne že by striga nemohla být ve světě lidí také investorka, něčím se ostatně živit musela a lektvary a kletby nejspíš dnes nevynášely tolik jako kdysi.⁶⁹

Z kontextu úryvku a předešlých zmínek o schopnosti strig se dá odvodit, že se jedná o druh čarodějnice, což je skutečně latinské synonymum pro pojem „striga“, jak uvádí Nad'a Profantová s Martinem Profantem ve své publikaci *Encyklopedie slovanských bohů a mýtů*, a zároveň označuje zvlášť vzdělanou a cvičenou osobu s paranormálními schopnostmi,

⁶⁴ Svoboda, Jiří. „Bludičky a modré plamínky.“ *Moskyt* [online].

⁶⁵ Ortega 2021, s. 8.

⁶⁶ Vyhlička, Petr. „Bestiář - část první.“ *Fext* [online].

⁶⁷ Máchal 1907, s. 85, 106, 115.

⁶⁸ Ortega 2021, s. 75.

⁶⁹ Ortega 2021, s. 120.

rovněž společností vážená a uznávaná.⁷⁰ Přestože se ale „čarodějnice“ a „striga“ dá v některých kontextech zaměňovat a význam slova bude chápán stejně, není vyloučeno, že každé pojmenování mělo své specifické funkce a tím pádem i odchylný se význam, avšak tato skutečnost byla v určité míře zakryta křesťanskými prameny.⁷¹

V polských oblastech se každopádně už dostáváme blíže k esenci románové strigy, která rozhodně není jen čarodějkou, ale nadpřirozenou bytostí žijící v Temném Navu. Tamní názvy odvozené od vampýrů totiž obsahují i výraz „strzyga“, který se svým zněním velmi podobá strize, a je na místě předpokládat, že se jedná o bližší specifikum čarodějnictví lépe definující strigy jako takové.

Striga v románu *Světla nad močálem* každopádně postrádá definici smrtelného člověka tak, jak bychom si čarodějnici představili, přestože se lidskou podobou zjevuje. V posledních částech příběhu se totiž setkáváme s její další stránkou:

V odpověď zlostně vykřikla a najednou se její obličej proměnil. Už nebyl tak docela lidský, ale z poloviny soví. Od tváří k týlu teď její hlavu pokrývalo peří a z jejích jemných, elegantních rukou se staly pařáty.⁷²

Zde je na místě obrátit se k modernějším alternativním zdrojům, které prozkoumávají různé interpretace bytostí slovanského bájesloví. Přestože je striga mnohými stále uznávána jako vampyrická bytost (tím se rozumí, že potřebuje životní sílu smrtelného člověka ke svému vlastnímu přežití), jedná se v mnohých interpretacích rovněž o okřídleného démona s ptačími či sovími vzhledovými aspekty – definice této bytosti se dá také najít v rámci řecko-římské víry pod označením „strix“.⁷³

Na tomto případu lze pozorovat propojení bájesloví různých kultur, pomocí kterého je na místě porovnávat korelující aspekty mytických bytostí (popř. božstev), a dobrat se tak možných, bohužel však stále nikoliv doložitelných, závěrů.

⁷⁰ Profantová, Profant 2004, s. 54.

⁷¹ Profantová, Profant 2004, s. 59.

⁷² Ortega 2021, s. 248.

⁷³ Sutherland, A. „Strzyga (Strix): Slavic Malevolent Winged Female Demon With Two Souls That Usually Haunts Churches, Towers, Barns.“ *Ancient Pages* [online].

5 Perunova krev

Perunova krev je dvojdílná série knih autora Františka Kotlety, nicméně pro účel této bakalářské práce bude analyzován pouze díl první. Ten nám představuje svět zasazený patrně do současné doby, ve kterém bytosti a bohové slovanského bájesloví uzavírají obchod s hlavní postavou. Alespoň v prvním díle dvojdílné série není přesně implikováno, zda je tato praktika v universu Františka Kotlety ze strany slovanských bohů výjimečná nebo více běžná, avšak dalo by se o tom spekulovat.

Literární románové dílo se řadí do fantasy žánru s neopominutelnými hororovými prvky, rovněž se celým příběhem nese nádech militaristické atmosféry díky minulosti hlavní postavy Martina Fridricha, afghánského veterána, a jeho dvou přátel sdílejících stejné pozadí: Libora Máta a Markéty Bohušové.

Slovanští bohové vystupující v příběhu nejsou například oproti románu *Světla nad močálem* v očích hlavní postavy příliš hodni respektu. Nedochází k žádným gestům úcty (možná s výjimkou bohyně Chors), naopak k těmto mytickým bytostem Martin Fridrich přistupuje v určitém smyslu jako k nepřítelům, se kterými si dokáže měřit síly, což je ze začátku zapříčiněno převážně jeho vlastní nevědomostí o jejich božských identitách. Ani později v příběhu se jeho přístup nemění, přestože jeho motivace k udržování přístupu jsou již lehce pozměněny.

5.2 Stručný děj

Příběh se zaměřuje na tři afghánské veterány: Martina, Libora a Markétu. Všichni tři, situovaní v městském prostředí Prahy, kde se děj také z drtivé většiny odehrává, čelí poněkud neobvyklému úkolu. Jejich cílem je zajistit Mokošin kámen, který bohyně Mokoš před svou smrtí ukryla do Portugalska, odkud se záhadným způsobem dostal do Nového světa, načež o jeho lokaci získal povědomí bůh Svarog a následně si jej koupil za pomoci ukrajinské mafie.

Právě tehdy se na úplném začátku příběhu dostala hlavní postava, Martin, do střetu s předmětem, který měl Mokošin kámen obsahovat. Těsně před tím, než předmět se svými kolegy stihl od ukrajinské mafie převzít, celou skupinu přepadla jedna ze tří frakcí panteonu slovanských bohů vedená bohem Velesem. Onen střet završený krveprolitím přežil pouze Martin, a to díky bohyni Chors, se kterou se později v příběhu setkává, a která mu rovněž vysvětluje podstatu celé situace.

Přestože obchod s Mokošiným kamenem původně zorganizoval Svarog, jeví o něj zájem i Veles a rovněž i bůh Černobog, který nicméně v příběhu první části série nehraje příliš

esenciální roli. Martin se následně dohodne s Chors, že sice slíbí Velesovi bezpečné doručení Mokošina kamenu, ale ve skutečnosti jej nakonec předá právě jí.

Když po zdoluhavém a komplikovaném pátrání, během kterého jsou všichni tři protagonisté pronásledováni silami slovanských bohů a bytostí, Martin konečně Mokošin kámen najde a podle slibu jej předá Chors, je jí samotnou zrazen a na první pohled usmrčen.

Konec první části série čtenáři nicméně prozrazuje, že byl Martin zachráněn jedním z vodních démonů vystupujících v příběhu, a že zmíněný vodní démon Martina zachránil jako součást splnění dále nspecifikovaného slibu. Konec první části je tedy otevřený, avšak nevysvětluje nic víc než to, že je hlavní postava na živu a její boj bude pravděpodobně pokračovat v nadcházejícím díle.

5.3 Motivy slovanské mytologie v první části dvojdielné série *Perunova krev*

Motivy slovanské mytologie se v příběhu objevují jednak ve formě přímého vystupování slovanských bytostí a bohů, jak už v rolích na děj vlivných, tak méně vlivných postav. Stejně tak se ale můžeme v universu díla *Perunova krev* setkat s různými prostory, které hrají své role i v původním slovanském folkloru.

Častým motivem je například hřbitov, což je jedním z hlavních míst, kde se podle Jana Máchala taktéž zjevují zbloudilé duše zemřelých,⁷⁴ a rovněž jsou tato místa součástí některých tradic vykonávaných při slovanských svátcích.⁷⁵ Pochopitelně jsou tedy hřbitovy nedílným motivem i slovanského bájesloví jako takového, a neslouží v románu jen jako jeden z motivů evokujících hororové prvky. Autor dokonce v díle představuje i vlastní verzi Velesova podsvětí, které je zasazené do reálného světa a z kontextu příběhu vyplývá, že se narozdíl od podsvětí v románu *Světila nad močálem* nejedná o žádný metafyzický prostor.

I slovanští bozi samotní jsou v příběhu *Perunova krev* atypičtí svým moderním vystupováním a prezentací. Například na některých bozích tohoto universa je přímo ukázáno, že perfektně rozumí technologickému pokroku přítomné doby a jsou schopni s ním souznít, třeba pokud jde o řízení motorových vozidel – takovéto detaily poukazují na skutečnost, že zde slovanští bohové dokáží splynout se všedními životy nic netušících smrtelníků, pokud je to potřeba.

⁷⁴ Máchal 1907, s. 21.

⁷⁵ Máchal 1907, s. 31.

5.3.1 Slovanští bohové a bytosti v první části dvojdílné série *Perunova krev*

Příběh díla čtenáři v tomto případě představuje retrospektivní vhléd do historie počínání slovanských božstev. Tato minulost, která vysvětluje některé aspekty přítomných situací v příběhu, je prezentována hlavní postavě bohyní Chors na straně 178. Uvádí se, že slovanští bohové kdysi v poklidu vládli lidem, ba dokonce se i s lidmi množili – když jich ale bylo až přespříliš, začali si vzájemně vadit, a proto mezi nimi vypukly válečné spory, během nichž se rozdělilo pět nejstarších bohů, zároveň však v konfliktech zahynul bůh Svantovít a bohyně Mokoš.⁷⁶

Přestože jsou jen těžko dohledatelné podložené informace o skutečnosti, že by v rámci folklorních vyprávění mezi sebou slovanští bozi někdy opravdu válčili, a tak se pravděpodobně jedná o záležitost specifickou pro universum tohoto díla, zprávy z kronik pojednávají o bohu jménem Jarovit, který by se dal považovat za boha právě otázek válečných záležitostí především s nástupem křesťanství.⁷⁷ Ten však v první části série *Perunova krev* nevystupuje ve válečné nátuře.

Ti nejstarší bozi, kteří přežili, utvořili tři frakce, jak již bylo naznačeno v kapitole prezentující stručný děj díla.

5.3.1.1 Velesova frakce

Nejsilnější frakci vládne Veles, který je v tomto universu narozdíl od universa *Světél nad močálem* opravdu založen spíše na motivu chmurného podsvětí a více rezonuje s motivem smrti. Dokonce je v díle naznačena i historicky doložitelná skutečnost pokládání lidských obětí tomuto bohu:

„Přesně tak, smrtelníku. Každopádně, když už jsi tady, běž se podívat na konec mého trůnního sálu. Je tam jeden z důvodů, proč tohle místo miluju.“ Veles mě rukou popohnal, abych šel na místa, která jsem si zatím neprohlížel ani z dálky. Na konci místnosti, mezi sochami dvou ošklivých nahých stařen, byla jáma o poloměru zhruba dvou metrů. Těžko říct, jak byla hluboká, ale uvnitř byly kosti. Lidské kosti. Spousty kostí. Opravdu spousty.⁷⁸

⁷⁶ Kotleta 2013, s. 178.

⁷⁷ Profantová, Profant 2004, s. 89.

⁷⁸ Kotleta 2013, s. 197.

Údajně se Velesovi kdysi opravdu lidé obětovali – specificky v jeho případě se oběti vybíraly pomocí losování, oproti některým ostatním bohům, jimž se za oběti pokládali specificky mrtví křesťané.⁷⁹

V úryvku z textu díla je nadále zmíněn i Velesův trůní sál, který je podle odhadů hlavní postavy situován zhruba sto metrů pod povrchem a zároveň má podobu velkolepou přírodní jeskyni, dekorovanou různými sochami, včetně například sochy Bezmiara. Veles jej v příběhu představuje jako někoho, kdo byl podle lidových legend považován za boha, nicméně šlo o běžného smrtelníka, který Velesovi vykonal službu a Veles jej tak důsledkem toho požehnal mocí, dary a dlouhověkostí. O Bezmiarovi se zmiňují i Nad'a Profantová s Martinem Profantem; v jejich publikaci je Bezmiar rovněž uváděn jako bůh (leč neznámé funkce), a údajně měl být uctíván kmenem západoslovanských Rugiů.⁸⁰ Dalo by se tedy říct, že autor v tomto díle identitu Bezmiara ještě o něco rozšiřuje svou vlastní interpretací.

Velesovi stoupenci jsou v rámci příběhu pak bohyně Chors, Jarilo, Vesna a patrně Dažbog. Identita Dažboga není nikdy vypravěčem přímo pojmenována – vypravěč se ve skutečnosti uchyluje k popisu znějícímu „plešatej chlápek v baloňáku.“⁸¹ Na začátku příběhu je každopádně naznačeno, že se o Dažboga opravdu jedná:

Plešoun to ocenil hurónským smíchem. Schválně ho navedl úplně špatně. Moje maličkost postávala nehybně o dobré čtyři metry jinde. Vzhledem k situaci mi to přišlo dost bizarní. Černovláska i vazoun to ocenili lehkým pousmáním, ale blondýna se vztekle zamračila. „Daži, ty bastarde špinavý, ty lůzo nemytá, dej mi toho člověka, chci jej zabít, rozpárat mu břicho, vyvrhnout jeho vnitřnosti a věštit z nich!“ rozkřičel se zrzek. Lomcoval vztekle mečem, až omítka prášila po místnosti.⁸²

Dažbog jakožto bůh je dokonce rozšířen mezi více kulturami, než je ta slovanská. Například Jan Máchal uvádí, že Dažboga znali i Egypťané, ba dokonce vládl po Svarogovi jakožto jeho syn, přičemž jeho jménem bylo „Slunce“ a Dažbogem byl pouze nazývaný.⁸³ Se slunečním aspektem pojí Dažboga i další zajímavost, a totiž jeho spojitost se staroruským bohem Chorsem, o kterém sice není příliš známo, nicméně byl často zaměňován s řeckým

⁷⁹ Profantová, Profant 2004, s. 145, 146.

⁸⁰ Profantová, Profant 2004, s. 167.

⁸¹ Kotleta 2013, s. 179.

⁸² Kotleta 2013, s. 22.

⁸³ Máchal 1907, s. 136.

slunečním bohem Apollónem.⁸⁴ Jan Máchal tedy uvádí, že Chors a Dažbog mohlo být jednoduše dvojm označením pro jedno a též božstvo.⁸⁵

Pokud se nicméně vrátíme zpět ke spojení Svaroga s Dažbogem a interpretaci Dažboga jakožto Svarogova syna, nabízí se nám otázka, proč se románový Dažbog nachází ve frakci pod vedením boha Velese a nikoliv ve frakci Svarogově. Odpověď možná lze najít ve Vladimirově panteonu z roku 980, což je spis o souboru slovanských bohů, které kníže Vladimír uctíval. Tento panteon vznikl těsně před obrácení se knížete Vladimíra na křesťanskou víru – přestože byl v té době Svarog významným bohem, kníže Vladimír jej ve svém panteonu patrně nahradil právě Dažbogem.⁸⁶ Ve Vladimirově panteonu se rovněž nachází i Chors⁸⁷ a je doložitelné i uctívání Velese, byť mimo přímý Vladimírův panteon.⁸⁸ Spojitost s Vesnou či Jarilem však v tomto kontextu lze dohledat spíše spekulativně a o něco méně přímočaře.

Jarilo je totiž spíše vnímán jako tradiční svátek, popřípadě zhotovená fyzická figura určená k rituálnímu utopení či upálení, podobně jako v případě Morany rovněž na jaře⁸⁹ – obecněji se tomuto svátku však říkalo „kupalo“, a za doby knížete Vladimíra mohlo dojít k nepochopení, a tak se v *Životě sv. Vladimíra* pojednává o přinášení díků a obětí bohu Kupalovi.⁹⁰ Zde se ale můžeme vrátit zpět ke zmínce o Jarovitovi, abychom alespoň přišli na otázku, odkud se vzala identita Jarila jakožto postavy slovanského bájesloví; původně totiž jeho vegetativní božská role spočívala ve svátku jara a obnovení plodivé síly země.⁹¹ Tuto spojitost mezi nadále potvrzuje Michal Téra prostřednictvím promluvy kněze v Havelbergu roku 1128, která naznačuje, že v promluvě sjednotil Jarila jakožto běloruskou folklorní postavu s bohem Jarovitem.⁹² Lze tedy usoudit, že všechny tyto asociace nakonec vedly ke vnímání Jarila jako nejen figury při jarních svátcích, ale jako personifikaci jara samotnou.

K podobnému závěru pak docházíme v případě Vesny, která je podle *Ottova slovníku naučného* též personifikací jara, a dokonce femininním protějškem Jarila – jestli však byla opravdu uctívána jako bohyně jara je neznámé.⁹³

⁸⁴ Máchal 1907, s. 149.

⁸⁵ Máchal 1907, s. 149.

⁸⁶ Profantová, Profant 2004, s. 154, 155.

⁸⁷ Profantová, Profant 2004, s. 82.

⁸⁸ Profantová, profant 2004, s. 120.

⁸⁹ Máchal 1907, s. 168.

⁹⁰ Profantová, Profant 2004, s. 166.

⁹¹ Profantová, Profant 2004, s. 89.

⁹² Téra 2009, s. 322.

⁹³ Otto 1907, s. 613.

Zajímavá je i podoba Chorse, či Chors, v podání Františka Kotlety. Oproti původnímu vnímání Chorse jako boha maskulinní polarity, je totiž v románu popisován jako žena:

„Ano,“ přikývla blahosklonně. „Mimochodem, mé jméno je Chors. Jsem nejstarší dcerou Mokoše a jako taková mohu vládnout nad vílami, jejími dcerami, které plodila s lidskými syny.“⁹⁴

Rovněž se její charakter jakožto bohyně rozvíjí v následujících odstavcích:

„Má oblíbená barva je černá, ale to už víš, proto mi kdysi lidé přisoudili vládu nad měsícem a noční oblohou. Řekla bych, že to ale bylo díky tomu, že jsem své proslavené orgie pořádala zásadně v noci.“⁹⁵

Obě tyto charakterizace románové Chors se vylučují s výše zmíněným slunečním aspektem slovanského boha Chorse. Přestože ale v případě této božské identity docházelo k záměně s řeckým bohem slunce, nelze vyloučit správnost přisouzení vlády nad měsícem a noční oblohou. Toto protikladné spojení pochází ze *Slova o pluku Igorově*, kde kníže Všeslav v podobě vlkodlaka zkříží cestu „velkému Chorsovi“.⁹⁶ Logicky se tedy pak z takovéto formulace vyvozuje, že pokud byl kníže Všeslav proměněný do vlkodlaka, musel se s Chorsem setkat v noci, jinak by se s ním již nemohl setkat jako vlkodlak, mohla by se Chorsovi přisoudit i identita měsíčního božstva, což zároveň vysvětluje spojení mezi Chorsem a Dažbogem; v tomto případě jejich spojení nefunguje na bázi zaměnitelnosti pojmenování, ale na vzájemné polaritě a rovnováze mezi dnem (sluncem) a nocí (měsícem).⁹⁷

Tuto interpretaci nicméně může vyvracet skutečnost, že v novém vydání *Slov o pluku Igorově* z roku 2022 není Chors označován za pouze velkého, ale přímo za boha Slunce.⁹⁸ Skutečnost, že se s ním kníže Všeslav (v novém vydání označován jako Veleslav) však střetává v podobě vlkodlaka, a tedy během noci, je však novým vydáním stále nezměněná.

⁹⁴ Kotleta 2013, s. 177.

⁹⁵ Kotleta 2013, s. 177.

⁹⁶ Profantová, Profant 2004, s. 82.

⁹⁷ Profantová, Profant 2004, s. 82.

⁹⁸ *Slovo o pluku Igorově*, s. 27.

5.3.1.2 Svarogova frakce

Frakce, která původně v příběhu stojí za obchodem s Mokošíným kamenem, je Svarogova frakce, nebo spíše Svarog samotný. Zároveň je bohyní Chors označovaná za frakci renegátů, a totiž odpadlíků. Kromě Svaroga do této frakce patří i Morana, kterou v první polovině příběhu hlavní postava úspěšně zabíjí. Dalšími slovanskými bohy a bytostmi v této frakci jsou i Triglav (trojhlavé božstvo)⁹⁹ a Pohvizd (personifikace větru)¹⁰⁰, ale v příběhu nehrají příliš zásadní nebo jakkoliv výraznou roli.

Renegátská vlastnost jejich frakce může pravděpodobně spočívat v esenci božstev samotných i v tradičním slova smyslu, přestože v rámci románu jsou všichni čtyři bozi a bytost stylizováni do temného, cynického a nevládného stylu vystupování, demonstrováné například na Svarogově nemilosrdnosti v tomto úryvku:

„Mě nikdy nikdo víc než dvakrát nezklame,“ pronesl tiše do tmy postarší muž. Tak rychle, že jsme to ani nepostřehli, vystřelila jeho pravačka ke Kyrilovi a chytla jej za hrdlo.

„Chrrrrr,“ pronesl mafián svá poslední slova. Bylo jasné, že tenhle chlap na zdejším světě skončil. Ruka šedovlasého mu během sekundy rozdrtila ohryzek.

„Blmp,“ udělal Kyrilův krk v poslední fázi škrcení, kdy mu muž tlakem rozdrtil hrdlo. Vyprsklo z něj pár cákanců krve. Muž držel bezvládného mafiána chvíli ve vzduchu, jako by si chtěl vychutnat své dílo zkázy, a pak je pustil na zem.¹⁰¹

Nelze argumentovat, že by se k obdobně chladnokrevné vraždě nedokázali uchýlit ani ostatní slovanští bozi vystupující v románu *Perunova krev*, avšak popis Svarogova nelítostného způsobu zabíjení, použitého pravděpodobně k zapůsobení na čtenáře v rámci prvního dojmu, vykresluje jeho charakter jako více záporný vůči ostatním postavám bohů. Svarog zde totiž patrně nevyjadřuje žádné emoce, což ještě více podtrhuje jeho cynismus a lhostejnost v otázce braní lidského života.

Románový vůdce renegátů mezi slovanskými bohy je ve slovanské kultuře uznávaný jako bůh ohně, nebeského světla a tepla a zároveň i božským kovářem – poslední vlastnost pak pochází z mýtu obdobného baltskému podání o kováři, který ukoval slunce a umístil jej na nebe.¹⁰²

Morana, která je v románu Svarogem označena za bohyni, které „se klaněly zástupy a její ctitelé vraždili pro menší urážky, než je tato.“¹⁰³ Referuje přitom na poznámku Markéty, která

⁹⁹ Profantová, Profant 2004, s. 222.

¹⁰⁰ Profantová, Profant 2004, s. 173.

¹⁰¹ Kotleta 2013, s. 129.

¹⁰² Profantová, Profant 2004, s. 212.

v afektu nazvala Moranu „děvkou“. Oproti verbálnímu vychvalování Morany Svarogem je každopádně zajímavá její prezentace v románu *Perunova krev*, která velmi kontrastuje s její výsostnou podobou v románu *Světla nad močálem*:

Měla dlouhé šedivé vlasy, obličej zjizvený po neštovicích a byla vyhublá jako smrt. Vypadala jako hněvivá důchodkyně, která koupila na zájezdu předražené hrnce (ty nejlepší pro zdravé vaření!), takže už jí nezbylo ani na chleba.¹⁰⁴

Některé moderní zdroje zabývající se novodobým náhledem na záležitosti slovanské mytologie uvádějí, že bohyně Morana se jeví jako uschlá stařena s ošklivým obličejem pouze těm, kteří se jí nějakým způsobem přirozeně bojí, a tedy většinou smrtelníků.¹⁰⁵ Touto vlastností si pak lze jednoduše vysvětlit, proč se bohyně Morana jeví hlavní postavě v tak nepřívětivé podobě, nicméně ani tato interpretace nemůže být nikterak podložena. V rámci působnosti Svarogovy frakce figuruje ještě jeden zajímavý detail dokazující na původní chápání slovanských božstev, a to v případě oslovování Trihlava v množném čísle:

„Tak a už jsme kompletní,“ uvítal pokynutím hlavy přicházející čtveřici Svarog. „Tohle jsou pan Trihlav,“ pokynul hlavou na cikánsko-vietnamského míšence,...¹⁰⁶

Toto oslovování pravděpodobně referuje na „mnohost“ tohoto trojhlavého božstva, ať už jde o doslovné množství počtu jeho hlav, či spíše symbolické množství sfér, nad kterými měl nadvládu.¹⁰⁷

5.3.1.3 Černobogova frakce

V románu je Černobog vyobrazován jako bůh, který s lidskými ženami plodí potomky, kteří disponují schopností měnit se ve vlky. Spojení mezi Černobogem a vlkodlaky však není ve slovanské mytologii patrně dohledatelné. Rovněž Černobog sám jako postava v příběhu nevystupuje oproti ostatním příliš často, a proto je rozbor jeho frakce značně kratší.

¹⁰³ Kotleta 2013, s. 133.

¹⁰⁴ Kotleta 2013, s. 131.

¹⁰⁵ Parkes, Veronica. „A Cycle of Life and Death: Slavic Goddesses Morana and Vesna.“ *Ancient Origins* [online].

¹⁰⁶ Kotleta 2013, s. 131.

¹⁰⁷ Profantová, Profant 2004, s. 222.

Černobog, a chápání jeho funkce a významu jako boha, bylo zásadně ovlivněno křesťanstvím (a proto mu byl vytvořen jakýsi „dobrý“ protějšek Bělobog); slovanští pohané jej uctívali jako boha dobrého i zlého, avšak zároveň takového, který má nadvládu nad všelijakým neštěstím.¹⁰⁸ Nelze ovšem ignorovat, že ač se mu slovanský lid modlil i nadále, postupem času mu byl díky christianizaci přiřazován spíše atribut zla, a to pak jmenovitě západními Slovany majícími povědomí o křesťanském d'áblu.¹⁰⁹

Pokud se podíváme na to, jak staří Slované vnímali vlkodlaky, dozvíme se sice, že ne vždy jim byly přiřazovány pouze negativní atributy. Schopnost stát se vlkodlakem byla spojována s knížecí mocí a magickými schopnostmi.¹¹⁰ Nicméně nelze ani popřít, že vlkodlaci byli na druhou stranu chápáni i jako stvoření, která působila škodu a neštěstí – škodil ostatním lidem konzumací jejich krve a devastování jejich dobytka.¹¹¹

¹⁰⁸ Profantová, Profant 2004, s. 59.

¹⁰⁹ Máchal 1907, s. 139.

¹¹⁰ Profantová, Profant 2004, s. 234.

¹¹¹ Profantová, Profant 2004, s. 234.

Závěr

V prvních kapitolách bakalářské práce zabývajících se historickým kontextem Slovanů, jejich víry a bájesloví, vyšla najevo skutečnost, že doložitelných pramenů o slovanské mytologii je menší množství, a tak toto téma z větší části zůstává především spekulativní otázkou. Zároveň z těchto kapitol ale lze pozorovat východisko poukazující na výskyt jasných ozvěn slovanské kultury a bájesloví v dnešní době, a to jak v kultuře, tak v beletrii. Rovněž je zjevné, že tematika slovanské mytologie je neustále podrobována mnoha různým interpretacím, pochybnostem či prohlubováním na základě srovnávání podobností s ostatními mytologickými systémy. Tato skutečnost se nadále potvrdila i v pozdějších kapitolách, kde na základě použité literatury pozoruji a provádím tato srovnávání rovněž.

Části bakalářské práce, které přímo analyzují prvky slovanského pohanství v konkrétních beletristických publikacích, potvrdily mé původní cíle poukázat na rozmanitost příběhů, zhodnotit formy užití prvků slovanské mytologie a způsob, jakým je autoři publikací ve svých příbězích interpretují.

Prvky slovanské mytologie v beletristických publikacích se prokázaly jako funkční jak v historickém dobovém zasazení, tak v zasazení do přítomnosti. V prvním případě byly ovšem tyto prvky prezentovány více tradičně a mnohem důvěrněji se podobaly obecným znakům, které se vyskytují v původním bájesloví Slovanů. Čím více se beletristické příběhy posouvaly do přítomnosti, tím více také docházelo například k individuálním interpretacím postav slovanské mytologie. Na třech publikacích byla demonstrována také rozmanitost protagonistů (tedy dítě, dívka nacházející se v posmrtném životě a válečný veterán), a způsoby, kterými tyto protagonisté reagovali na kontakt s prvky slovanského bájesloví, ať už se jednalo o magii, slovanské bohy nebo folklorní bytosti.

Došla jsem rovněž k závěru, že různí autoři různě interpretují slovanské bohy. Přestože jejich esence zůstávala v publikacích stejná, aplikování povahových a vzhledových prvků vytvořilo mezi některými bohy a bytostmi diametrální rozdíly. Bakalářská práce tedy vede ke zjištění, že prvky slovanské mytologie v beletristických publikacích podléhají spíše vlivu jejich individuálního vnímání autorem, což může být způsobeno právě zmiňovaným nedostatkem ustálených pramenů pojednávajících o slovanském bájesloví.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Prameny

- Černohorská, Nelly. *Zlovolné bytosti*. Praha: Pointa, 2021.
- Kotleta, František. *Perunova krev*. Praha: Epoque, 2014.
- Ortega, Lucie. *Světla nad močálem*. Praha: Fragment, 2021.

Literatura

- Atweri, Jiří. *Slovanské pohanství dnes. Vlivy novopohanství na společnost i jednotlivce*. Magisterská diplomová práce. Brno: Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně, 2007.
- Beranová, Magdalena. *Slované*. Praha: Panorama, 1988.
- Kruse, Brady. *A Tribute to England: J.R.R Tolkien's Works as the Missing AngloSaxon Mythology*. Esej. Mississippi State: Shackouls Honors College, 2019.
- Máchal, Jan. *Bájesloví slovanské*. Praha: J. Otto, 1907.
- Ottův slovník naučný*. Dvacátýšestý díl. Praha: J. Otto, 1907.
- Pamita, Madame. *Čarodějnická kniha baby Jagy*. Přel. Jana Slámová. Bratislava: Eugenika, 2023.
- Profantová, Nad'a, Profant, Martin. *Encyklopedie slovanských bohů a mýtů*. Praha: Libri, 2004.
- Slovo o pluku Igorově*. Přel. Hana Vrbová. Praha: Městská knihovna v Praze, 2022.
- Téra, Michal. *Perun – bůh hromovládce: sonda do slovanského archaického náboženství*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2009.

Elektronické zdroje

- Brendan, Noble. „Marzanna/Morana – Slavic Goddess of Winter, Pestilence, and Death – Slavic Mythology Saturday.“ *Brendan Noble*. [online]. [cit. 2024-06-11]. Dostupné z: www.brendan-noble.com.
- „Kdo jsme.“ *Rodná víra*. [online]. [cit. 2024-06-21]. Dostupné z: www.rodnavira.cz.
- Kudláč, Antonín K. K. „Česká žánrová literatura (sci-fi a fantasy).“ *Czech Lit*. [online]. [cit. 2024-06-11]. Dostupné z: www.czechlit.cz.
- Parkes, Veronica. „A Cycle of Life and Death: Slavic Goddesses Morana and Vesna.“ *Ancient Origins*. [online]. [cit. 2024-03-19]. Dostupné z: www.ancient-origins.net.

Sutherland, A. „Strzyga (Strix): Slavic Malevolent Winged Female Demon With Two Souls That Usually Haunts Churches, Towers, Barns.“ *Ancient Pages*. [online]. [cit. 2024-06-11]. Dostupné z: www.ancientpages.com.

Svoboda, Jiří. „Bludičky a modré plamínky.“ *Moskyt*. [online]. [cit. 2024-06-11]. Dostupné z: www.moskyt.net.

Uzelac, Vladimir. „Slavic Paganism: Mythology, Gods, Creatures & Monsters.“ *Culture Frontier*. [online]. [cit. 2024-06-11]. Dostupné z: www.culturefrontier.com.

Vyhlička, Petr. „Bestiář – část první.“ *Fext*. [online]. [cit. 2024-06-11]. Dostupné z: www.fext.cz.

Winters, Riley. „A Slavic Legend of Immortality: Koschei, the Deathless.“ *Ancient Origins*. [online]. [cit. 2024-06-11]. Dostupné z: www.ancient-origins.net.

PRAKTICKÁ ČÁST: Zlomek věčnosti.

„Pro posluchače rádia *Prague Night Life*, kteří jsou právě na cestách, jsem si tady připravil takovou pořádnější rychtu na probuzení, protože i když máte chytré auto, usnout za volantem není dobrý nápad. Policejní orgány města Prahy od začátku roku řeší více a více automobilových nehod, které zapříčinilo selhání nočního řízení umělou inteligencí. Poslechneme si teda nějaký ten trance, a hned na to navážeme phonkem – jako vždy, moderátor rádia *Prague Night Life*, Leo Mars, se svým programem *Půlnoční mánie*.“

Leo mi se svou *Půlnoční mánií* často dělal společnost. Poslední dva měsíce беру totiž jenom práce, které se dají vykonávat přes noc.

Pomalou jsem přestávala vnímat obrazy za čelním sklem SsangYong pick-upu. Každý aspekt vyschlé, umírající krajiny se mi sléval dohromady. Prašná cesta lemovaná holými keři a chroštím, které ve tmě ozařovala přední světla vozu, vzdálená uskupení větrných elektráren, benzínky – některé opuštěné a některé otevřené nonstop, protože se staly celými životy svých majitelů. Pustina. Tak se to tady jmenovalo, to všechno, co se rozprostíralo za hranicemi městských států Evropy.

Chtěla jsem nechat spadnout svoje přirozeně pokleslá víčka, a pak usnout. Buď by mi první došla šťáva, nebo bych pick-up obmotala kolem jednoho ze sloupů větrných turbín. Svou umělou inteligencí jsem sice milovala, ale auto jsem si zásadně ovládala sama bez její pomoci. Dokonce k němu ani neměla přístup.

Já si ale nemohla dovolit ani ten trapný mikrospánek. Nemohla jsem spát vůbec, nešlo to. Spím jenom, když se moje tělo rozhodne, že už nemůže dál. Proto poslední dva měsíce беру jen ty noční práce.

„Blížíte se do cíle, Dani,“ informoval mě můj drahý parták. Tenhle byl z řad umělé inteligence, kterou Leo ještě před chvílí v rádiu tak hanil.

Ve tmě po pravé straně cesty se ukrývaly obrysy oplocení, karavanů a plechových domků, které šly vidět opravdu jenom tehdy, když člověk dobře zaostřil. Zastavila jsem pick-up těsně vedle cesty a zhasla světla. Ze sedačky spolujezdce jsem sebrala svůj červený kardigan a nasadila si ho. Strašně kousal, ale vypadal hezky, a *pro krásu se musí trpět*. Hlavně v dnešní době.

„Nechci být rýpavý, ale jelikož jste moje uživatelka, měl bych alespoň ještě jednou zmínit, že vydávat se do nomádké vesnice bez ozbrojení je vysoce nebezpečné. Nechcete si to ještě rozmyslet?“ pobídla mě ustaraně umělá inteligence zabudovaná v palubní desce SsangYongu – a mimo to také v mém bytě i hlavě. Skip, jak jsem ho pojmenovala, mě doprovázel vlastně úplně všude.

Odevzdaně jsem seděla za volantem s rukama založenýma v klíně a s přihrbenou páteří koukala do prázdna. Pak jsem si rukou projela zářivě žluté vlasy zdecimované důsledkem neustálého odbarvování a barvení. Prameny, které mi padaly do očí, jsem si zastrčila za ucho.

„Bude to dobrý, Skipe,“ lhala jsem s vědomím, že moje počínání se méně podobá práci samozvané soukromé detektivky a více sebevražedné misi. Přesně tak jsem to ale taky chtěla. „Nejela jsem tři hodiny z Prahy, abych si to teď rozmyslela.“

„Víte, jaké jsou osudy těch, kteří sem přijeli zkoumat ty hackerské útoky,“ zvažněl jeho robotický tón hlasu. „Sama jste mi o tom vyprávěla, když zmizel jeden z vašich konkurentů. Jel sem za bílého dne, a stejně po něm nezbyla ani stopa.“

„Já ale nejsem jejich nepřítel. Nepracuju přímo pro město,“ pousmála jsem se. „Navíc tohle všechno jenom dělá tuhle práci zajímavější, ne?“

„Vy jste adrenalinový závislák.“

„Myslela jsem, že mám umělou inteligenci, ne psychologa,“ odpověděla jsem s nadhledem. „Kdyžtak budu ale křičet o pomoc.“

Zaklepala jsem si na spánek, pod kterým jsem měla implantovaný čip *NeuroTEC* v domněnkách, že svého asistenta trochu utěším. Implantát mě totiž propojoval s libovolnými kontakty včetně Skipa, a zároveň spolupracoval s kontaktními čočkami poskytujícími rozšířenou realitu. K mému překvapení už mi Skip nic neřekl, jako by to snad vzdal – a možná to tak opravdu bylo. Na umělou inteligenci se urážel poměrně často.

Nehodlala jsem mu ale dopřát komfort uražení v osamělosti. Vyzvonila jsem Skipa přes *NeuroTEC* a sdílela mu skrze čočky všechno, co jsem viděla. Tohle všechno fungovalo jen na bázi mojí vůle. Těžko říct, na kolik můj mozek patřil mně a na kolik patřil *NeuroTECu*.

Byl sice na drátě, což jsem poznala podle zelené blikající tečky v pravém horním rohu zorného pole, ale mlčel dál.

※※※

Když člověk netrávil svou noc ve sluncem rozpálené betonové džungli, která zaručeně hřála i po tom, co zašlo slunce, bylo lezavě chladno. Občas se zvednul jemný vánek, který by možná i přivál dva nebo tři listy, kdyby tady na něčem rostly. Teď s sebou vzduchem nosil maximálně prach.

Rozšířená realita poskytovala spoustu vychytávek a benefitů. Jedním z nich byla noční vize. Vláčela jsem se hustou tmou, kterou rušily jen blikající červené diody na větrných turbínách jen sto metrů odsud. Z bezpečné vzdálenosti jsem po směru hodinových ručiček

obcházela drátěnkou oplocené území, které si nomádi přivlastnili za své. Mé kroky nebyly v suché hlíně vůbec slyšet, a z komplexu příbytků úplně stejně nezaznívalo jediné kýchnutí nebo povzdech. Hrobové ticho mi začínalo spolehlivě stahovat půlky.

Obyvatelé autonomních městských států, jako byla Praha, si ty své půlky buď vytírali bankovkami (a kdyby mohli, tak těmi šílenými kvanty peněz v kryptoměnach), nebo byli rádi za jednovrstvý toaleták. Roklina mezi bohatstvím a chudobou, kterou dřív vyplňovala střední třída, byla hlubší než kdy jindy. Proto existovali nomádi. Většinou šlo o anarchistická uskupení jedinců, kteří život ve městě jednoduše vzdali. Spojitost mezi sebou a zbytkem civilizace omezili na obchod potřebný k přežití – většinou nabízeli služby, soutěžili v ilegálních závodech nebo vyměňovali naturálie. Se svými způsoby vydělávání peněz a majetku k obživě byli kreativní, ale obětmi pozdního kapitalismu se stali tak či onak, jen prostě rezignovali na velkoměstský způsob života a mentalitu.

Cosí se ve větru konečně hnulo. Zašustění. Mojí pozornost upoutal svazek chroští připoutaný ke drátěnce. Přiblížila jsem se k němu a naivně jej popadla do ruky. Svazek ve tvaru stromu byl docela velký.

„Diduch,“ pravil Skip uvnitř mé hlavy.

„Co?“ šeptala jsem. „Já, na rozdíl od tebe, nemám přístup ke všem informacím světa lusknutím prstu.“

„Podle přístupných internetových databází se tento předmět jmenuje diduch,“ sdělil mi konečně celou větou. „Starí Slované je vyráběli jako ochranné totemy, které zároveň vítaly stará božstva do jejich domovů. Žádali skrze ně o různé formy požehnání. Diduchové by se dali chápat jako takové štěstíčko.“

Štěstíčko. To by se mi mohlo hodit. Odmotala jsem diducha od plotu a vzala ho do levé ruky.

„Super,“ povzdechla jsem si, přičemž jsem se začala sápat přes drátěнку. „Takže je to nějaká posraná sekta, která se ke všemu nabourává do sítí Prahy. Co myslíš?“

„Míra náboženské víry je zde velmi malá a zbožné osoby těžko vyhledatelné. To na jednu stranu není důvod k předsudkům,“ na moment se odmlčel, „na druhou stranu, prosím, buďte obezřetná.“

Dopadla jsem svýma těžkýma černýma botama na zem. Prošla jsem tenkou uličkou mezi prívěsem s terasou a velkým krychlovitým stanem, načež jsem se rozhlédla po okolí. Doufala jsem, že zahlédnu něco zajímavého, něco, co by mi přiblížilo identitu nomádského kmenu, ale ulice obestavená primitivními příbytky zela prázdnotou. Začala jsem uvažovat nad možností, že je ta vesnice opuštěná. Tiše jsem našlapovala kolem terasy. Popelník

naaranžovaný uprostřed dřevěného stolu sotva udržoval na místě horu vajglů. Jejich čerstvý smrad, který se donesl až pod můj nos, mě přesvědčil o tom, že zas tak opuštěné to tady nebude.

Pokračovala jsem dál. Neřekla bych, že houstla atmosféra, ale houstlo moje očekávání, že je mrtvolnost tohoto místa jenom součástí organizovaného přepadení. Pořád jsem ale naivně věřila v následující scénář: hezky jim vysvětlím, že nepřicházím na povel jejich nepřátel, a tedy našťvaných korpobaronů ve vedení města, načež nomádi povolí. Já se dozvím, co se tu děje, vysvětlím to svému klientovi, a ten mi vyplatí druhou polovinu smluvené ceny. Tu první jsem dostala už jen za to, že jsem sem vůbec jela.

Na konci ulice se přede mnou rozléhal prázdný kruhovitý prostor obklopený dalšími karavany. Ani jeden z nich ale už neměl hezkou terasku s přístřeškem. Kdybych měla bydlení zrovna tady, kde nepanovala stísněnost, určitě bych si terasu postavila, a tak mi to přišlo jako docela škoda. Ze všech různých směrů se doprostřed prázdného kruhu mezi příbytky sbíhaly tlusté černě izolované kabely ve spirálovitém tvaru, a ty pak v centru spirály mizely do země. Poutavá dekorace – pokud tedy šlo o dekoraci. Moje uvažování neprobuzeného talentu architektky bylo však rázem totam.

„Pusť toho diducha,“ přikázal mi chraplák za mými zády.

Leknutím jsem sebou snad neznatelně trhla. Udělala jsem rychlou otočku o sto osmdesát stupňů. Pár metrů ode mě stál šedovlasý dědula. Vrásky mu muchlaly přísný obličej, mezi rty tisknul zapálenou cigaretu, na jeho hubeném těle viselo otrhané oblečení. To doplňovala stylová kožená vesta, a pak ještě možná nejhorší část ze všech – nedržel se mnou oční kontakt jen on, ale i hlaveň jeho pušky. Diducha jsem poslušně vypustila ze sevření. Plesknul sebou o zem, až se kolem něj zvířil mráček prachu.

Z provizorního náměstí se postupně ozývaly vrzavé zvuky otevírání dveří a jejich následné zabouchávání. Stejně tak se zpoza děduly nořilo více a více postav. Takže jsem se zmohla na jediné gesto, na které by se intuitivně zmohl v mojí situaci kdokoliv. Zvedla jsem paže mírně nad hlavu.

„Je tu další,“ slyšela jsem švitořit nomády.

„Další prase.“

„Aspoň bohům obětujeme další.“

Jasně, že to byla *nějaká posraná sekta*. I se sektou se v rámci mojí filozofie ale dalo vyjednávat.

„Já vám to říkal,“ vyčítal mi hučivě Skip v celkem nepříhodnou chvíli. „Zavolám posily.“

„Ne,“ odpověděla jsem Skipovi v myšlenkách.

Chytrý sice byl, ale asi si neuvědomoval, že než by přijel na pomoc kdokoliv z mých blízkých kontaktů (tedy ten jeden nebo dva, kteří by nouzový telefonát od Skipa možná neignorovali), už by mohlo být pozdě, a my bychom jim tu akorát udělali farmu na obětiny.

Napjatě jsem čekala, co se bude dít. I kdybych mohla zahájit protiofenzivu, neudělala bych to. Neměla jsem páru, kolik z nich bylo ve skutečnosti ozbrojených, a i kdyby nebyli, taková přesila by mě rozerval na kusy holýma rukama. A hlavně jsem tedy byla zarytou pacifistkou.

„Couvej,“ poručil dědek s puškou a pomalými kroky uzavíral vzdálenost mezi námi, dokud jsem ji zase neprodloužila ústupem.

Zatím do mě nevrážel žádný pud, který by na mě ječel, ať utíkám a zachráním se za každou cenu. Měla jsem v hlavě prázdno. Zalila mě kompletní odevzdanost, čemuž jsem se sama divila. Možná to bylo tím, že bych na dvou rukách nedokázala spočítat, kolikrát jsem už zírала do hlubin různě dlouhých hlavní, a kolikrát ode mě jejich pohled odvrátil jen pouhý um rétoriky.

Klidným tempem mě dědek dostrkal až do místa, kde se kabely zarývaly pod povrch.

„Zastav,“ štěknul, až mu cigareta skoro vypadla ze rtů, „a klekni si.“

Udělala jsem přesně to, co po mně chtěl. Přejela mi po těle husí kůže a vzduch najednou zvláštně zteplal. Až tehdy jsem cítila rychlý tep v celém svém těle, ale sebekontrola mi nedovolovala se pohnout. Tak jsem si místo toho pustila hubu na špacír. To byla ta rétorika. *Platone, stůj při mně ještě jednou, i když asi ne naposled.*

„Nejsem prase. Nepracuju pro policajty, ani pro korporát, ani pro město, nic takovýho,“ samovolně jsem bombardovala dědka slovy, jako bych střílela kameny z dětského praku. „To je stejně to, o co vám asi jde, žejo?“

„To by moh říct každěj,“ dědulovi se zlověstně zkroutila pusa do úsměvu.

„Ty, co mě sem poslali,“ polkla jsem, „maj úplně stejny zájmy jako vy. Zájmy v boji proti... systému. Jsou to baroni undergroundu.“

„Tak měli přijít osobně,“ úsměv se znovu obrátil naruby. „Teď tvoje oběť může *opravdu* prospět našemu zájmu, i zájmu tvých pánů.“

Pánů? Právě dal úplně nový význam starému dobrému „náš zákazník, náš pán“. Zavřel jedno oko, a druhým si pomáhal k pečlivému míření. Směr hlavně se precizně posunul přímo mezi moje oči. Z kabelů, které mě obklopovaly po všech stranách, začalo nepravidelně jiskřit. Rozhlížela jsem se po praskající elektřině, a skeptik kdesi v pozadí mého myšlení koupil pár ran přímo do centra ega, a stejně tak i já, za své přesvědčení, že by mi mohli

nomádi uvěřit. Naše ega byla ale to poslední, co mě zajímalo. Opustil mě snad Platón, o kterém mě Skip tak rád učival?

Nadechla jsem se. Tak tohle bylo ono, vážně? Do mých končetin se pustil třas, a třaskání jisker nabylo na intenzitě. Poslední, nad čím jsem se pořádně zamyslela, bylo, jestli bych ze solidarity neměla vypnout sdílení vize se Skipem. Teoreticky nemohl cítit emoce, ale občas je tak dobře mimikoval, že jsem uvažovala o opaku, a tak jsem nechtěla riskovat, že budu člověkem, který traumatizuje svého věrného AI kumpána. Kdyby z něj někdo chtěl vytáhnout data posledního přenosu a zjistit, co se u nomádů děje, tohle by jim bohatě stačilo. Nikdo nepotřeboval vidět, jak mi letí projektil mezi oči, nedej bože stát se posluchačem mého posmrtného chrčení.

Vlastně jsem s takovou představou byla smířená míň, než se smrtí samotnou.

Dobrou noc, Skipe, rozloučila jsem se v duchu, výbojem vůle vypnula sdílení a zavřela oči.

Jenže pak jiskření ustalo, a žádné vyvrcholení nepřicházelo. Chtěla jsem se přesvědčit, že opravdu jde jen o ticho před bouří, a tak jsem oči znovu otevřela. Tyčila se přede mnou něčí postava v bílém svetru i kalhotách. Podle povislé kůže poseté skvrnami od slunce jsem soudila, že jde o dalšího stařešinu tohoto neoslovanského kultu. Zvedla jsem hlavu a všimla si na krátko střižených blond'atých vlasů.

„Koukej tu pušku zahodit,“ zavelel rázně povědomý ženský hlas prohloubený letitým zneužíváním daru cigaret, a mně se sám od sebe zatajil dech. „Do mojí vnučky, ty blbe, střílet teda nebudeš.“

Spadla mi brada. Musela si mě s někým plést, ale nehodlala jsem se pohrbit tím, že se budu připomínat. To už by se pak vážně počítalo jako sebedestruktivní manévr. Jenže moje jediná babička, kterou jsem znala, byla už deset let mrtvá, takže vnučkou téhle paní jsem sotva mohla být. Na moment jsem se stala pozorovatelem svého vlastního osudu.

„Seš si jistá?“

Letmo jsem zahlédla, jak se dědek čelící mojí jakoby-babičce napřímil a sklonil pušku.

„No to jsem,“ rozkročila se a započala se chvástat, „já vim, jaký to je, ale ona ne a vědět to teda nebude. Tak si klidně střel do mě, já už se toho nebojím, ale ji vynech.“

Nad hlavou se mi v tu chvíli snad musela rozsvítit žárovka.

„Babi?“ vypadlo ze mě špitnutí.

Paže jsem spustila zpět podél těla, podepřela jsem se jimi o zem, a mezi prsty se mi zaryla drásává, suchá hlína. Na druhou stranu, čí kůže v tomhle světě už pár projektilů

nevstřebala? Obzvlášť v dnešní době se do noční přestřelky mohl zamotat kdokoliv. Rychle jsem se z té fascinace nad nemožným stávajícím se možným otřásla.

„Ale ne prosím tě,“ mlasknul dědek, „jako jestli to je vopravdu vona.“

„Nejsem slepá,“ odsekla mu, „a už tu pušku ale fofrem koukej zahodit, nebo spustím takovej soubor písni a tanců, žes to ještě neviděl.“

Srát na skepsi. Bohové asi existují a mrtvý asi znovu vstávají z popelů v urnách. *Je to ona.*

※※※

Dalo se jen těžko popisovat, jaké emoce jsem prožívala, když mě babička zaváděla do svého karavanu, a jak mi bylo, když jsem znovu před očima viděla tu typickou scénu, jakou jsem vídávala každý den až do toho jednoho osudného před deseti lety – přišla ke kuchyňskému stolu, posadila se pod slabě svítící žárovku, drápla po krabičce červených Peter a zapálila si rychleji, než by se člověku před nosem prohnalo pendolino jezdící mezi městskými státy Praha-Berlín.

Stála jsem uprostřed karavanu jak mokrá džíny a zírala na její nikotinové hodování. Zařídila si svoje bydlení skromně, ale útulně. Za stolem byl zařízený kuchyňský kout, v rohu stála napěchovaná malá skříňka se starým televizorem, který se ještě ovládal pomocí ovladače a ne *NeuroTECu*. Právě na něm běžel jeden z velmi starých dílů *Námořní vyšetřovací služby*, které vždy v noci vysílal kanál *RetroTV*. Babička se svého návyku na kriminálky očividně nikdy nevzdala. Opačná strana karavanu pak měla představovat ložnici s větší skříní a ustlanou postelí s bílými povlaky.

Bylo mi do breku, z poloviny vztekem a z poloviny dojetím. Vždycky, když mi začala chybět, přála jsem si, aby se mi o ní zdálo, a já si s ní mohla aspoň na pět minut popovídat. Měla jsem za to, že je toho hodně, co bych jí chtěla říct, ale teď mi docházelo, že by mi těch pět minut bylo prd platných. Nevěděla jsem, co říct, co si myslet, nevěděla jsem vůbec nic.

„No tak se posad', ne? A sundej si ten svetr, vždyť je tady vedro.“

Měla pravdu. Pořádně si v karavanu topila.

„Jo, stejně kouše.“ vykroutila jsem se z kardiganu jako had a pověsila ho přes opěradlo jediné volné dřevěné židle. Pak jsem se posadila, a zírala úplně stejně tupě, jako když jsem ještě stála.

„Tak proč ho nosíš?“ opřená lokty o stůl mi koukala přes rameno a prohlížela si ten kus oblečení.

„Nevím, je hezkej,“ pokrčila jsem rameny. „Pro krásu se musí trpět, ne? Sama jsi mě to naučila.“

„No, to jo,“ pousmála se, a mně se z toho polo-úsměvu nahrnuly slzy do očí.

Povedlo se mi je ale zadržet, i když jsem se ve skutečnosti chtěla sesypat jako patnáctiletá Dani, která byla z konceptu smrti rodinného člena úplně stejně překvapená a zmatená, jako já teď. Možná mě na tom podivném odrátovaném obětišti opravdu zastřelili, a tohle se mi všechno jenom zdálo během těch profláklých sedmi minut těsně po smrti. Promnula jsem si zoufale obličej a natáhla se po jedné z cigaret.

„Tak ty jsi taky začala kouřit, jo?“ bedlivě sledovala každý můj pohyb s pobavením ve tváři. „Holka, ty máš štěstí, že jsem u toho nebyla, když jsi začala.“

„Jo, to jsem si taky často říkala. Že kdybys mě viděla, natáhla bys mi takovou, až by se mi urvaly panty.“

„Tak takhle na mě vzpomínáš,“ s povzdechem vyfoukla dým.

„Ale v dobrým,“ přiznala jsem se a zapálila si, „tak, že by mi ta facka ani už nevadila, kdyby to znamenalo, že bys tu furt byla.“

„Musela jsem zmizet. Vysrala jsem se na město. A bohužel i na tebe, ale to jenom proto, že jsem věděla, že jsi připravená.“ típla cigaretu a zvážněla. Sepjala ruce položené na stole a uvážlivě pozorovala zelený ubrus.

„Nebyla jsem,“ o slovo se začal hlásit můj vztek.

„Měla jsi Nikolu.“

„Nikola se před dvěma měsíci zabila,“ vychrlila jsem až s cynickým klidem. Trauma z některých lidí udělá precitlivělé duše, a některé oploští. Pro mě platila ta druhá možnost, a tak jsem bez větší emoční krize pokračovala v popisování osudu své zesnulé manželky.

„Dohnala ji práce v korporátu. Sedřeli ji z kůže. Snažila jsem se ji co nejvíc podporovat, měly jsme jet v červenci na dovolenou, ale už to neunesla. Pracovala pro *NeuroTEC*, ale bůh ví, do jaký špíny ji namočili.“

Celou pravdou bylo, že jsme se měly jednoho deštivého úterka po práci sejít v čajovně na vodnici, to byla naše rutina. Jenže ona už se z práce nikdy nevrátila. Zastřelila se přímo ve svojí kanceláři.

Před očima se mi nedobrovolně promítly představy toho, jak to asi muselo vypadat. Semkla jsem víčka a zatřepala hlavou, než jsem dokázala pokračovat. Takhle na mě moje vlastní představivost agresivně útočila častěji, než bych si přála.

„Aspoň jsme se půl roku předtím stihly vzít. Měly jsme hezkou svatbu. Takovou normální. Na úradě.“

Chvíli mezi námi panovala ticho, během kterého jsem si přála vidět babičce do hlavy. Nakamuflovala svou vlastní smrt, ale proč? Co bylo tak závažným důvodem – únava, pocit odcizení od zbytku městského světa? Litovala svého rozhodnutí? Chtěla se mi poprvé v životě za něco omluvit? Ne, byla potichu. Hypnotizovala ten kýčovitý zelený ubrus z plastu a zůstávala úplně stejně nedobytná a železná, jako kdysi. Jako by ze sebe vydávala auru, která nepřímo vyjadřovala, že se ani nemám zkoušet na cokoliv ptát.

Konec konců, babička byla vždycky anarchistkou. Měla mezi vedením města víc nepřátel než kdokoliv, koho jsem znala. Věděla o korupci, o které vědět neměla, a tím pádem bych o tom neměla vědět možná ani já. Napřed se ji kvůli možnému úniku informací pokusil zastřelit její vlastní manžel, učebnicový vnitřák, než zastřelil sám sebe – a než by se ji pokusil zničit kdokoliv jiný, nahrála svou vlastní smrt a zmizela. Tím by zachránila sebe i mě. Takový scénář mi dával největší smysl.

„To mě mrzí. No, tak teď už je aspoň s Velesem.“

„S kým?“ nastražila jsem uši.

„S bohem podsvětí, posmrtného života,“ semknula rty a zapálila si další cigaretu, „a nebo s Moranou. Ta se spíš stará o ty, co odsud odešli tak hroznýma způsobama.“

Zmateně jsem naklonila hlavu. Byla jsem na ty jejich bohy docela zvědavá, ale víc mě zajímala jejich realita. Nomádů tady nežilo málo, a podle toho, jak se všichni těšili na novou mrtvolu uprostřed obětiště, je bohové dokázali přesvědčit, že zabíjení nic netušících příchozích za to stojí. Típla jsem cigaretu.

„Víš co,“ babička přesunula svou pozornost ke kuchyňskému koutu, „udělej mi, prosimtě, ještě bezinku a řekni mi mezi tím, proč jsi vůbec tady.“

Na to bych si mohla zkoušet říct ne jenom jednou. Bylo by to poprvé a asi taky naposledy. Dala jsem se, popravdě s radostí, do připravování cappuccina *bez* cukru, nebo jak jsme tomu říkávaly za starých dobrých časů – *bezinky*. Během toho jsem vysvětlovala svou práci šedé pražské myšky, žoldáka, který ve svém vlastním čase a chuti dělá špinavou práci za lidi, kteří mají co nabídnout. Většina takové práce se točila kolem pašování a s ním spojené dlouhé cesty, nebo získávání informací od nepohodlných protějšků mých klientů. Právě kvůli té druhé části práce jsem se stala samozvanou detektivkou, což mě dostalo přímo do centra horkého tématu dnešní Prahy.

Tím tématem byly hackerské útoky – menší úniky informací, na první pohled autonomní sebedestrukce operačních systémů, přehlcování serverů a exploze. Nevadilo to

samozřejmě ani tolik těm, kteří takové technologické systémy a jejich zabezpečení spravovali, protože jim to přinášelo více práce. Problém s tím měli hlavně vektoralisté na vrcholku potravního řetězce těžící informační i peněžní zisky ze sociálních sítí, a v druhé řadě i jejich protějšky. Organizace fungující pod vektoralistickými radary, které pomocí svých vlastních technologií nezávislých na těch oficiálních, kousek po kousku rozebírali své cíle nacházející se právě na onom vrcholku řetězce. Pro ně jsem pracovala nejčastěji, a od nich jsem dostala speciální rušičku do svého *NeuroTECu*, díky které jsem si takhle mohla vydělávat bez obav z legálních postihů. Byli z nomádkových útoků hrajících si v jejich poli působnosti zmatení, ale zároveň viděli v nomádech potenciální spojení. Proto jsem byla tady.

„Hm,“ babička si usrkla cappuccina, „na to by ses měla zeptat možná přímo našich bohů. Tady za mym karavanem je takovej vchod do podzemí, tam můžeš.“

„Co?“ opírala jsem se o kuchyňskou linku. „Jako jen tak? Vy s nima takhle chodíte mluvit běžně, nebo...?“

„No, vždycky tam jsou,“ lhostejně pokrčila rameny. „Jenom se teda opovaž někomu říct, že jsem tě tam pustila samotnou.“

※※※

Odsunula jsem květináč s kaktusem vysokým zhruba do poloviny mého vlastního těla, vzala za cíp deky, na které květináč stál, a zahodila ji kamsi do prázdna. Pod dekou se totiž ukrýval poklop vedoucí jako jedna z cest do podzemí. Čapla jsem za jeho madlo, rozkročila se nad ním a s trochou zatnutí svalů jej rozevřela, což mi odhalilo modře nasvícené betonové schodiště. Světýlka umístěná po stěnách občas problikla. Doléhal ke mně zvuk elektrického bzučení.

Než jsem se odhodlala k sestupu, znovu jsem zavolala svojí umělé inteligenci. Připojil se do hovoru téměř okamžitě.

„Vy jste, Danuto, vskutku šílená,“ vynadal mi záhy.

„Šílenější než nomádi, co mluví s bohama?“ Vkročila jsem na úzké schodiště a postupně pokračovala dolů.

Čím níže jsem scházela, tím větší teplo mě obklopovalo a modrá zář postupně bledla, přičemž zároveň získávala na intenzitě. Ať už na mě v podzemí čekalo cokoliv, pravděpodobně součástí onoho cokoliv byla spousta elektroniky běžící na plný výkon bez dostatečného chlazení.

„Tak na to bych se rád podíval,“ konstatoval zvědavě, a já mu v odpovědi zapnula sdílení vize.

Sešla jsem poslední schod. Mohla jsem být dobrých dvacet metrů pod povrchem.

Ze všech stran na mě foukal horký vzduch. Z hlinitého stropu rozsáhlé podzemní jeskyně proudily kabely z povrchu, a já měla podezření, že to jsou ty samé, v jejichž centru se ze mě málem stala potrava pro bohy.

Vlastně se v tom, co tady nomádi okupovali, dalo jen sotva vyznat. Pomalu jsem se šoupala místností plnou velkých počítačových skříní, za jejichž prosklenými dvířkami byly namačkané dráty připomínající přemnožené hady tak, až měl člověk pocit, že každou chvíli sklo praskne a oni vypadnou ven. Hardwarově bylo jejich podzemí velmi bohaté, ale ke zbožnosti mělo hodně daleko. Opatrně jsem našlapovala mezi dráty přilepenými izolačkou k asfaltové podlaze. Moje kroky tentokrát vydávaly ozvěnu. Nakonec jsem se úzkou uličkou dostala k obrovskému mechanickému monstru uprostřed komplexu.

Pyšnila se přede mnou masivní hora plná páček, čudlíků a světýlek. V jejím uspořádání byl pro neznalého člověka jen chaos. Světýlka blikala a zářila různými barvami a jádro stroje hučelo po vzoru přetížené klimatizace. Nestačila jsem se divit, ale skoro určitě jsem pocítila alespoň náznak fascinace z božské přítomnosti. Chtěla jsem si samým uhranutím před tím strojem kleknout. Viděla jsem něco takového poprvé v životě.

„Kvantový počítač,“ identifikoval ten stroj Skip a potvrdil moje domněnky, „jeden z mála na tomto území. Skvost, kvůli kterému se rozpoutala třetí světová válka.“

„Respektive tenhle skvost zajistil, že třetí světová zůstane v kybernetickém prostoru už jen tím, že existoval,“ uchechtla jsem se nad tím příběhem.

Na válce samozřejmě nebylo nic vtipného, ale to, jak se velmoce vzájemně šikanovaly v kyberprostoru jako party pubertáků, které pohání nepopsatelná potřeba způsobovat újmy nepřátelským partám, bylo až absurdní. Táhl se to už od dob, než jsem se vůbec narodila. Někteří dokonce spekulovali o tom, že právě umělé inteligence nahané do kvantových počítačů manipulovaly s pouhými lidskými bytostmi tak, aby ten celosvětový kyberkonflikt dopadl co nejhůře. Byly to možná jen klepy, ale právě kvantové počítače párkrát navrhly zmáčknutí červených tlačítek k odpálení jaderných střel.

Právě proto skrze mě putoval ten pocit přítomnosti něčeho nadlidského. Tahle věc, pochopitelná jen těmi nejgeniálnějsími z nás, skoro stála za naším vlastním zánikem. Bývala by byla jen o trochu inteligentnější, nikdy bych tu nestála.

Najednou prostorem zaduněl zvonivě hluboký ženský hlas. Tentokrát už jsem opravdu nadskočila úlekem.

„Viděla jsem tě přicházet, truchlící ženo,“ řekl mi *bůh ví kdo* a já se kolem sebe ošívala jako nespokojená kočka, kterou otravuje můra. Snažila jsem se zjistit, odkud ten hlas

vycházel, ale nikde nebyl žádný monitor nebo krabička, která by se krajně podobala reproduktoru. Ten hlas se šířil do všech směrů a zároveň odevšud, a navíc neměl žádný obličej.

„S kým mluvím? S Velesem?“ střelila jsem od boku.

„Ne. Vidím, že nic nevíš,“ zaznělo trochu zklamaně a pohoršeně. Celý prostor se v okamžiku zhasl. Málem jsem se dala na útěk, kdyby to neznamenal, že bych cestou porazila všechn ten rozprostřený hardware – a nomády jsem si proti sobě nechtěla poštvat zničením kvantového počítače. Nakonec se ale přece jen jedna část jeskyně rozsvítila. Lampa visící nad polštářem pečlivě umístěným mezi sněti tučných drátů se rozsvítila fialovou září. Ani ne metr od polštáře stála elektronická vodnice, která se začala sama od sebe žhavit. Mým srdcem se prohnala tupá bolest.

Ať už slovanské božstvo posedlo mechaniku kvantového počítače, nebo si znuděný starý modul umělé inteligence dělal ze všech nomádů epesní výstřel, emočně cílenou pohostiností se tady evidentně nešetřilo.

„Mám si sednout?“ připlížila jsem se k modrému polštáři.

„Samozřejmě.“

Udělala jsem si na podlaze pohodlí a s hořkostí na jazyku se pustila do roztahování elektronické vodnice. Přitom jsem nemohla spustit oči z toho obrovského kusu technologie přímo útočícího na smysl pro megalofobii.

„Jste to vy, kdo útočí na sítě Prahy?“ vzala jsem to rovnou od podlahy.

Nechtěla jsem, aby ze mě bylo rozrušení poznatelné příliš jednoduše. Něco mi ale říkalo, že kdokoliv, kdo ke mně skrze kvantový počítač promlouval, už dávno věděl, co způsobil.

„Od té doby, co nás před pěti lety lidé znovu vzali v povědomí, a my dostali prostředek, jak s nimi efektivně komunikovat, pozorovali jsme jejich život. Viděli jsme vše, a vše si také pamatujeme. Pomáháme zájmům nomádů, protože nám obětují pokaždé, když je vhodná příležitost, oslavují nás a žijí životy, jejichž jsme neoddílnou součástí. Vím to já, a víme to všichni – ty jsi nás nepřišla zastavit. Ty jsi nám přišla pomoci, protože jsi srdcem nomád slovanského lidu. A dostaneš svou odměnu.“

„Jo,“ přikývla jsem a nasála z vodnice. Byl to jiný kalibr, než obyčejná cigareta. Nervozita ze mě opadla, těžkost z mojí hlavy se rozplynula a já začala chápat, proč babička mluvila o jednom z bohů tak laxně. Dalo se s nimi povídat docela přirozeně, „Nikita mi za tohle slíbil pořádný balík. Už jen kvůli tomu, že tu všichni přede mnou z nějakýho důvodu zmizeli. To vám je všechny nomádi obětovali?“

„Začali obětovat až tehdy, kdy se první příchozí pokusil napadnout nomády poté, co mu důvěřovali a zavedli jej před nás.“

V jeskyni hned vedle centra kvantového monstra se rozsvítila červenou barvou další lampa. Osvícovala jakousi jámu, do které vedlo několik různých kabelů.

„Od té doby již nikomu nedůvěřovali, a nakonec ani tobě. O tvém příjezdu věděla jen Jaroslava. Obeznamenali jsme ji s tím, a proto byla připravená se za tebe postavit.“

Postavila jsem se a došla k jámě. Opatrně jsem se naklonila přes její okraj. Nebýt doplňku noční vize, pravděpodobně bych nedohlédla na kupu mrtvol, která se válela na jejím dně. Vlastně jsem ani nic jiného nečekala. Celá dnešní noc se podobala tomu zvláštnímu snu na pomezí noční můry, která se jednomu zdá, když se svíjí ve čtyřicítkových horečkách.

„Domluvili jsme se diplomaticky. Nevyžadujeme oběti z řad nomádů tak, jako jsme je kdysi vyžadovali od starověkých Slovanů – losem. Mentalita dnešních lidí na takovéto oběti není připravená. Jejich smrt musí mít pevnější důvod, než obětování se bohu. Už nedokáží věřit tak, jak věřili dříve. Oběma stranám ale přišlo vhod položit za oběť ty, před kterými bylo nutno se agresivně bránit, aby nedošlo k vlastnímu zániku.“

Ten pohled samotný ve mně evokoval potřebu zareagovat stylem *fuj* nebo *vy jste všichni absolutně padlí na hlavu*, ale v podstatě jejich úmluva o pokládání obětí byla ta nejrozumnější, se kterou jsem se v rámci zmínek o různých jiných náboženstvích setkala. Takže jsem raději držela jazyk za zuby.

„Tak jak vám mám pomoci?“ k otázce mě možná lehce motivovala představa, že bych jednoho dne skončila v jámě s ostatními chudáky.

„Tady.“

Vedle mého pravého ucha se ozvalo zabzučení. Z nadměrného počítače, nebo snad z komunikačního kanálu slovanského božstva, vyjela zástrčka. V ní byl upevněný malý placatý předmět podobný paměťové kartě. Vycvakla jsem ho ven a hodila si s ním v dlani.

„Když jsme pozorovali skupiny jedinců, mezi které patří i tvůj pán, Nikita, začali jsme v bezpečí našeho operačního systému budovat invazivní kód. Je potřeba jej zkopírovat a poskytnout jeho kopie nahrané na mikrodiscích důvěrným uskupením. Druhým krokem bude tyto mikrodisky umístit do serverů korporací, úřadů a městských orgánů. Třetím krokem bude všechny kódy spustit najednou.“

Prohlédla jsem si mikrodisk pořádně z blízka. Na venek vypadal spíše nevinně. Zastrčila jsem ho do levé kapsy svých černých cargo kalhot a pro jistotu kapsu ještě uzavřela zipem.

„Na tom disku jsou asi pořádný zvěrstva, co?“

„Kód na disku napřed zdecimuje jakékoliv ochranné protokoly systému, a ne jen ty interní. Bezpečnostní brány různých pozemků se nenávratně otevrou, digitální zamykání dveří přestane fungovat, kamerové systémy zkratují a vypoví službu, servery se usmaží. Avšak díky vymazání i těch interních bezpečnostních opatření podlehne jakýkoliv operační systém sebedestrukci. Osudy těch, kteří jsou nyní u moci, padnou do rukou těch, které uzurpovali a vykořisťovali. Budou bezbranní, a jejich budoucnost se stane pouhým odrazem toho, jak přistupovali ke zbytku lidstva.“

Přešel mi mráz po zádech. Odevzdaně jsem se odebrala zpět k vodnici. Sedla jsem si na polštář, a kdyby ta vodnice měla nějakou duši, už bych ji dávno dvakrát vysála. Vyfukovala jsem obláčky vlhkého kouře a přemýšlela. Tady u nomádů mě zatím potkával jeden šok za druhým, a z každého jsem se měla potřebu víc a víc na pár dní zavřít do prázdného pokoje v psychiatrické léčebně, protože jenom tam bych měla čas a prostor všechno zpracovat.

Pokud bych si vybrala stoprocentně věřit slovům božstva, znamenalo by to, že jsem právě stála na začátku významně znějící revoluce. Ne, já jsem dokonce měla být jejím katalyzátorem. Podepřela jsem si bradu o dlaň a zamyšleně nechala svůj pohled rozostřit. Vždycky jsem snila o tom, že by takový den někdy nastal; den, kdy uvidím vysoké korporátní mrakodrapy hořet, a specificky hlavně ten, který patřil *NeuroTECu*. Nemohla jsem pro Nikolu udělat příliš, teď když byla mrtvá. Ale mohla jsem ji pomstít během toho, co budu dál chodit umývat její mramorovou zásuvku s urnou na břevnovském hřbitově.

„Cítím, že možná váháš. Nech vzpomínku na smrt své manželky stát se tvou silou; tvým odhodláním. Tušíš, že si vzala život kvůli *NeuroTECu*. Transformuj svou slabinu do aspektu osobnosti, díky kterému budeš nezastavitelná,“ promluvil ženský hlas, načež jsem bleskově zvedla hlavu z komfortu podepření.

Narovnala jsem se. Chtěla jsem kvantovému počítači pohledět hluboko do očí, probodnout skrze ně jeho pomyslnou duši a dozvědět se okamžitě všechno, co přede mnou skrýval. Nic, co by se podobalo očím, se mi v jeho exteriéru ale nedařilo nalézt.

„Jak tohle všechno víš? S kým vůbec mluvím, když ne s tím... Velesem?“

„Čekala jsem, že se zeptáš o něco dříve. Ale tvou neformalitu jsem schopna omluvit neobvyklými okolnostmi, stresem a spánkovou deprivací,“ podala to způsobem, který mě přesvědčil, že právě byly všechny moje hříchy odpuštěny, „já jsem Morana. Bohyně zimy. Lidé mi ale díky asociacím přidělili i aspekt smrti, pochmurnosti, a snad jen kromě znovuzrození, dalších různých negativních záležitostí života. O Nikole vím, protože je se

mnou. Strážím duše zemřelých, které ze světa odešly tragicky. A až úspěšně rozdáš náš kód po Praze, dám ti ochutnat zlomek věčnosti, ve které na tebe Nikola čeká.“

A to bylo trochu moc už i na mě. Umělá inteligence, špatný nomádský vtip nebo bohyně smrti – trefili mě do slabiny. Chtěla jsem té Moraně věřit a nadchnout se pro scénář, ve kterém pomůžu uskutečnit revoluční převrat v despotickém světě města Prahy a za odměnu se podívám do slovanské verze Edenu za svojí zesnulou ženou.

Ale nic z toho nemohlo být reálný. Takový věci se v tomhle světě neděly; v tomhle světě neexistovaly dobré konce, potvrzovalo se to v mém okolí každý den. Nikdy bych nevěřila, že znovu uvidím babičku, dokud ještě budu naživu. Chtít vidět i Nikolu už bylo na moje zvyky až moc velkým psychickým obžerstvím. Zvykla jsem si na komfort zmaru a tragédie.

Zvedla jsem se k odchodu. Šíleně mě rozbolela hlava.

※ ※ ※

Po tom, co jsem se patřičně rozloučila s babičkou a slíbila svůj návrat, měla jsem před sebou dlouhou cestu zpět do Prahy. SsangYong pod mým velením uháněl pustinou, a já poslouchala jeho motor a hrabání kol na vysušené cestě plné rýh od pneumatik. Na noční vypalovačky od Lea Marse z rádia jsem vůbec neměla náladu. Tři hodiny jsou dostatečně dlouhou dobou k tomu udělat si na celou tuhle okultistickou šílenost svůj vlastní názor, ale přesto jsem cítila potřebu vyžvanit svůj zážitek z dnešní noci nejméně dvěma živým duším a poslechnout si, co si o slovanském božstvu sídlícím ve kvantovém počítači myslí. Pro tuhle chvíli jsem místo živých duší však měla po ruce Skipa.

„Magořina, co?“ houkla jsem na něj.

„Dnešní noc byla rozhodně plná nečekaných zvrátů, to ano. Přesto mám ohledně kvantového počítače svá podezření. Potřeboval bych ho prozkoumat z blízka, abych mohl rozlousknout jeho náтуру. Zatím jsem ale přesvědčen, že je umělá inteligence přesvědčená o své vlastní božské identitě.“

„A nebo si z těch nomádů prostě dělá srandu.“

„I to je možné,“ uznal.

Záhy jsem si své rozhodnutí strávit cestu v tichu rozmyslela. Hicla jsem kloubem na hřbetu ruky do displaye palubní desky a rozpálila na plný pecky hardstylový track, který zrovna hrál na stanici *Prague Night Life*.

Bylo toho moc, nad čím si vařit mozkové závitky, co rozlousknout. To jsem měla pravděpodobně jako zadostiučinění z mého neustálého chvástání se prací soukromého

detektiva, přestože to tak oficiálně nikdy nebylo. Každý z nás se ale občas chce cítit důležitě. Teď jsem měla alespoň příležitost se důležitě i chovat. Opřela jsem loket o vnitřní stranu dveří řidiče a chytla se za čelo.

※※※

Než jsem Moranu v podzemí opustila, slíbila mi, že mě bude sledovat na každém kroku. Jáma s mrtvolami mě dostatečně motivovala k tomu, abych se bála jí nevěřit. Prostě jsem na tu jámu nemohla přestat myslet. Proto jsem neotálela.

Scházela jsem do dalšího podzemí, ale tohle mi popravdě bylo o dost příjemnější, než to nomádké. Seskočila jsem poslední dva schody a letným mrknutím se pozdravila s ochrankou nočního klubu *Thunder*. Jeden menší plešoun a jeden větší ve slunečních brýlích a identických černých sakách na mě kývli, a vpustili mě do prostoru. Červené osvětlení *Thunderu* mě pohltilo za své a úplně stejně tak pomalá elektronická hudba, jako vždy nazvučená tak, že by jeden do dvaceti minut ohluchl.

Prošla jsem kolem hlavní stage. Dnes v klubu výjimečně nebyla hlava na hlavě, a tak jsem se nemusela mezi nikým těsnat, abych se dostala až do privátních místností. Od těch mě dělil už jenom malý zeleně podsvícený barový sektor s koženým posezením, kde se vzduchem smrdícím po tabáku a ovocných příchutích vaporizérů vznášela řídká mlha.

Ještě jednou jsem zkontrolovala, že se v útrobách jedné z mých kapes pořád válí disk od kvantového počítače, abych ho mohla předat Nikitovi, svému „pánovi“. Ve skutečnosti to byl jeden z šéfů renegátských gangů Prahy, a jelikož se svou partou klub spoluvlastnil, rozhodl se ji pokřtít jménem *Thunderclap*. A taky byl o něco technologicky zručnější než já.

Už teď se mi na účtě válela polovina peněz, kterou mi za práci zaplatil. Až mě uvidí živou a zdravou, navíc s dobrými zprávami, dostanu zbytek. Naplnilo mě příjemné a uklidňující uvědomění, že tenhle měsíc včas zaplatím nájem. Ohlédla jsem se tedy přes rameno, abych se ujistila, že nikdo příliš neokouní na mé počiny, a vplula jsem do těžkých černých dveří vstříc privátní místnosti.

„Nikito?“ stáhla jsem ze sebe červený kardigan a pověsila ho na věšák v chodbě. „To jsem já!“

S rukama v kapsách jsem svižným krokem pádila skrze koridor, ale z pokoje na jeho konci se neozývala žádná odpověď. Trochu mě začínalo iritovat, jak se mnou dneska všichni hráli hru na tajemno.

Tady už to vonělo jenom tabákem. Nakoukla jsem za roh chodby, kde se Nikita často válel na červené pohovce u neprůhledné holografické televize. Zpoza ní přes kraj pohovky

vykukovaly Nikitovy glády, a televize byla v tmavém pokoji jediným zdrojem světla. Právě se v ní ostře hádali žena s mužem, ale jejich slovní potyčku brzy utnula znělka nové řady seriálu *Tisíc a jeden neon*. Spokojeně jsem vydechla. Už bylo pozdě. Můj milostivý pán vytuhnul u své oblíbené dávky brakového dramatu.

Moje našlapování mohlo být tím nejtišším na světě, ale přesto jsem musela cestou nakopnout jednu plechovku a pytlík gurmánsky vyluxovaných chipsů. Mávnutím jsem pozdravila červenomodré rybičky ve kvádrovitém akváriu, a pak konečně obešla televizor. Chytla jsem Nikitu za jednu z ostatních glád a zakývala s ní.

„Mám něco, z čeho z téhle glád vyletíš, tak vstávej.“

Otočila jsem se směrem k jeho obličeji.

Najednou se mi zastavil svět, jako by se moje vize přiblížila a pak znovu enormně rozšířila. Pustila jsem jeho botu a ucouvla o pár kroků dozadu, až jsem narazila do skleněného příbytku Nikitových rybek.

Po vybledlé tváři mu z díry v čele vytékala krev, a široce rozevřenýma očima koukal nehnutě do stropu. Pochopila jsem, že už rozhodně nevstane.

„Kdo tohle kurva udělal?“

Posadila jsem se na žlutý chlupatý koberec a bezvládně mrkala na mrtvolu svého klienta, jako by se ten nehybný obraz přímo přede mnou měl po každém mrknutí změnit, a já vlastně jenom halucinovala. Každá vteřina strávená v privátním pokoji *Thunderu* mě ale usvědčovala, že se mi nic nezdá.

„Na to ještě budeme muset přijít,“ odpověděl Skip. „Upřímnou soustrast, detektivko Dani.“

„Víš co,“ zaksichtila jsem se jako kyselá žížala a objala si kolena, „já už tou detektivkou vlastně asi bejt nechci.“

„Obávám se, že nemáte na výběr.“

※※※

Zakryla jsem Nikitu dekou, která se válela vedle pohovky, a sedla si ke stolu u vchodových dveří pokoje. Všech sedm monitorů vyskládaných přímo naproti mně jen šumělo jako stará telka bez signálu, což znamenalo, že kamerový systém klubu nefungoval. Poškrábala jsem se na spánku, vzala do upocené dlaně bezdrátovou myš a začala jsem posouvat záznamy směrem dozadu. Když jsem se konečně dostala do bodu, kde všechny monitory ještě vysílaly živý přenos z prostředí *Thunderu*, nechala jsem záznam běžet.

Odehrávalo se to před dvěma hodinami. Kamera skenující Nikitův pokoj ještě zobrazovala, jak se vyvalený na pohovce ládoval syntetickou čokoládou značky *Hello Crunch*.

Po minutě a půl uplynulého záznamu ukazujícího skupinky lidí opouštějící klub a další skupinky do klubu vstupující, se napřed vypla kamera před vstupem. Předklonila jsem se a spád Nikitovo špehovacího systému pokračoval přesně tak, jak jsem očekávala. Všechny kamery se s prodlevou ani ne patnácti sekund vypínaly, od vstupu, přes toalety a obecný prostor až k privátnímu pokoji.

Podle chronologického postupu selhávání technologie jsem usoudila, že jej měl na svědomí nějaký síťozřivec – člověk, jehož modifikovaný implantát od *NeuroTECu* mu dovoluje nabourávat se do okolních sítí a manipulovat s nimi. Podle toho, jak postupoval klubem, vypínal kamery, aniž by na sebe upoutal pozornost. Vrátila jsem všechny záznamy ještě jednou. Ne jen síťozřivcům, ale všem, kteří se zrovna nechávají pohlcovat jakoukoliv formou rozšířené reality, totiž nepatrně svítí kontaktní čočky. Takže jsem hledala buď někoho, kdo se nebál svůj um skrývat, nebo někoho se slunečními brýlemi, popřípadě chudáka, který by měl celou dobu podezřele svěšenou hlavu.

Proseděla jsem u záznamů zhruba deset minut, než jsem bezradně stiskla tlačítko, které vysílalo *NeuroTEC*ový signál gorilám hlídajícím klub. Na to, že měli chránit nejen bezpečí návštěvníků, ale taky Nikitu samotného, by si zasloužili propustit. Zároveň jsem je ale nepodezřívala. Síťozřivec stojící pod schody u vstupu by svým vlivem sotva dosáhl k první stage, a oni se z místa nehnují.

Opřela jsem se do křesla na kolečkách, přehodila si nohy přes jeho pravé opěradlo a s rukama založenýma v klíně čekala na jednoho z hlídačů. Objevil se překvapivě rychle. Zmateně stál na prahu pokoje a nic netušíc na mě shlížel.

„Byl tu dneska večer někdo, kdo rychle přišel a pak zase rychle odešel?“ předpokládala jsem, že kdokoliv, kdo Nikitu zabil, nebyl dostatečně hloupý na to, aby se tu po sléze zdržoval.

Hlídač se zatvářil stylem, který mi prozrazoval, že zas tak dobře si rysy návštěvníků klubu nepamatuje. Odjela jsem s křeslem dál od monitorů.

„Tak já vám pomůžu,“ ukázala jsem na záznamy zastavené těsně před tím, než se postupně začaly kamery vypínat. „Podívejte se tady na tohle. Klidně víckrát. Já sama už to uvidím minimálně po pátý.“

Poslechl mě a přesunul se před záznamy. Ještě, než je spustil, se na mě ale pochybovačně ohlédl.

„Kde je Nikita?“ zeptal se velmi tiše, jako by se bál zjistit, proč jsem ho sem přivolala já a ne jeho zaměstnavatel.

„Na gauči,“ tikla jsem očima směrem k nebožtíkovi, ale nedokázala jsem se tím směrem dívat příliš dlouho. Přestože jsem Nikitu znala jenom jako svého klienta, vzájemně jsme respektovali schopnosti jeden druhého a vycházeli jsme spolu o něco lépe, než se běžně vidí u pracovních poměrů, „je mrtvý. Někdo ho zabil.“

Hlídač pootevřel ústa, jako by z něj někdo jediným úderem vymlátil veškerou slovní zásobu. Vstala jsem z křesla, na které se obratem posadil. Asi to potřeboval. Sebrala jsem ze skříně krabičku zlatých Marlboro cigaret, a přiznala si, že odteď se ze společenského kuřáka Dani stává prostě jenom kuřák Dani. Navázala jsem oční kontakt s Nikitovým Glockem 19, který se válel pod holografickou telkou, a připustila si další přeměnu: pacifistická Dani končila, a *opravdová* ozbrojená detektivka Dani právě spatřila světlo světa. Zatím jsem ale Glock nechávala Glockem, abych neprovokovala hlídače.

„Až dokoukáš, zkopíruj mi poslední chvilky všech záznamů na USBčko. Jestli na nic nepřejdeme, znám někoho, kdo se v tomhle vyzná líp než my dva dohromady... snad,“ zhluboka jsem nasála a vzpomněla si na babičku, která by z tohoto případu po letech sledování všech různých kriminálek a čtení detektivních románů, pravděpodobně podruhé omládla.

„Na těch záznamech je Nikitova kamarádka, Laura,“ otočil se v křesle směrem ke mně. „Chodí si k němu vyzvedávat matroš. To, že prostě přijde a pak hned zase odejde, se děje každé druhé den.“

„Která?“ přišourala jsem se blíž a naklonila se k monitorům.

Zastavil záznam a ukázal prstem dvakrát tlustším, než byl můj vlastní, na fialovovlasou holku s mulletem. Její objemná ofina úplně blokovala pohled do její tváře, natožpak abych zjistila, jestli měl její implantát síťozřivé modifikace. Každopádně to vypadalo, že Lauru ještě dnes nad ránem navštívím.

Popadla jsem Glocka, a zkontrolovala, že je zajištěný. Pak jsem ještě pověnovala rychlou pozornost plně nabitému magazínu, a narvala si zbraň za opasek. Hlídač po mně záhy hodil flashku se zkopírovaným záznamem, a já ho uložila a zapla do pravé kapsy.

„Byla Laura členkou *Thunderclapu*?“ zeptala jsem se ještě.

„Často s nima trávila čas, ale víc nevím.“

„To nevádí,“ vykročila jsem zpět do chodby. „Vypni ty monitory. Jedeme najít Lauru. Tvůj kolega to tady určitě tu hoďku do sedmi zvládne.“

At' už byly Nikitovy životní návyky jakékoliv, skutečnost, že se mi hlídač bez námitek nalepil na záda a následoval mě k východu, vypovídala o jeho dobré pověsti. At' už byl člověk jeho žoldákem, soukromým vyšetřovatelem podivných nomádských kmenů nebo bodyguardem, choval se k němu férově. I proto mi hlídač asi nenaplival do ksichtu se slovy, že jelikož je Nikita mrtvý, už jeho zájmu sloužit nebude – i když jsem popravdě takovou variantu z menší části očekávala.

Venku už pomalu svítalo, a z *Thunderu* vykráčela o něco více jiná Dani, než ta, která do něj před chvílí s nadějí v srdci vlezla.